

บทที่ 4

การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

สัตว์พันธุ์พื้นเมือง หมายถึงสัตว์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งของประเทศที่สัตว์ดำรงชีวิตสืบเชื้อสายในท้องถิ่น โดยการเลี้ยงเป็นสัตว์เลี้ยงประจำถิ่นที่ใช้ประโยชน์ได้หลายทาง เช่น เป็นพาหนะ เป็นอาหาร เป็นกีฬา หรือเพื่อการค้ามาเป็นเวลายาวนานจนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่แสดงถึงวัฒนธรรมทางการเกษตรของประชาชนในท้องถิ่น จึงถือได้ว่าสัตว์พันธุ์พื้นเมืองเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อท้องถิ่นมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ประเพณี และวัฒนธรรมของประเทศ และแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศของท้องถิ่น ความคงมีอยู่ของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองมาจากคุณสมบัติเด่นของสัตว์พื้นเมืองหลายประการ เช่น การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ความต้านทานต่อโรค และเป็นฐานในการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ที่ให้ผลผลิตสูง เพื่อผลิตอาหารและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ฯลฯ

สัตว์พันธุ์พื้นเมืองของประเทศไทยมีอยู่หลากหลายชนิดและหลากหลายสายพันธุ์ เช่น ช้างเผือก ม้าไทย โกลพื้นเมือง กระบือพื้นเมือง สุกรพื้นเมือง แพะพื้นเมือง สุนัขพันธุ์ไทยหลังอาน แมวไทยสีสวาด ไก่พื้นเมือง ไก่แจ้ นกเขาขาว ปลากาดไทย ฯลฯ เป็นต้น สัตว์พันธุ์พื้นเมืองเหล่านี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของท้องถิ่น การใช้แรงงานเพื่อการเกษตรการกีฬา และการนันทนาการหลายทาง ที่สำคัญคือการเป็นเอกลักษณ์ของประเทศที่เป็นที่รู้จักของต่างประเทศ เช่น ปลากาด ได้ชื่อว่าเป็นปลาน้ำจืดขนาดเล็กที่สวยงาม แมวสีสวาดที่มีพันธุ์และลักษณะพิเศษเฉพาะของไทย สุนัขไทยหลังอานที่ได้ชื่อว่ามีบุคลิกน่ารักและหวงแหนเจ้าของ ช้างไทยถือว่าเป็นสัตว์ที่ฉลาดสามารถฝึกเพื่อใช้งานได้ เช่น ช่วยลากซุงหรือไม้ขนาดใหญ่ รวมทั้งการนำไปใช้แสดงความสามารถในเชิงวัฒนธรรมไทย ไก่ไทยได้ชื่อว่าเป็นไก่ที่อดทน เป็นไก่นักสู้ที่ต่อสู้กับไก่พันธุ์อื่น ดังปรากฏในประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาที่พระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเมื่อครั้งเป็นเชลยศึกของพม่าที่ถูกทำชนไก่ไทยกับไก่พม่าและไก่ไทยสามารถเอาชนะไก่พม่าได้ ฯลฯ ตัวอย่างของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่กล่าวมานี้ย่อมชี้ให้เห็นได้ว่าเป็นสัตว์ที่เป็นเอกลักษณ์ที่สะท้อนถึงความเป็นคนไทยซึ่งเป็นชาตินักสู้ มีความทรหดอดทนเมื่อถึงคราวต้องสู้ก็จะสู้อย่างไม่กลัวตาย

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสัตว์พันธุ์พื้นเมืองของไทยในปัจจุบันก็คือ สายพันธุ์ของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองไทยกำลังจะสูญพันธุ์เนื่องจากยังไม่มีมาตรการคุ้มครองอย่างจริงจังและยังไม่มีกฎหมายให้การ

คุ้มครองจึงมีการกระทำหลายประการที่จะมีผลต่อปัญหาของสัตว์พันธุ์พื้นเมือง เช่น การขยายพันธุ์เพื่อการค้าโดยการผสมพันธุ์ต่างสายพันธุ์ ทำให้เป็นสัตว์พันธุ์พื้นเมืองกลายพันธุ์ การใช้แรงงานสัตว์พันธุ์พื้นเมืองในลักษณะของการทารุณสัตว์เพื่อประโยชน์ของเจ้าของ เช่น การนำไก่ไทยชนเพื่อการพนันจนไก่ได้รับบาดเจ็บและหากไก่ชนแพ้ก็จะถูกจับไปฆ่าการเลี้ยงช้างไทยแต่ขาดแคลนอาหาร ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสัตว์พันธุ์พื้นเมืองเหล่านี้ส่งผลต่อการลดจำนวนสัตว์พันธุ์พื้นเมืองอย่างต่อเนื่องซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อสัตว์ที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยที่แสดงถึงวิถีชีวิตคนไทยในชนบทรวมไปถึงการศึกษา และผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยมาอย่างยาวนาน แต่ในปัจจุบันพบว่าการนำเอาสัตว์พันธุ์พื้นเมืองของไทยมาพัฒนาเชิงพาณิชย์หรือเชิงการค้า โดยเฉพาะการนำมาเพาะพันธุ์เพื่อขยายพันธุ์และส่งขายให้แก่กลุ่มลูกค้าหรือผู้ซึ่งสนใจในสัตว์พันธุ์พื้นเมือง เพื่อนำไปเลี้ยง หรือทำเป็นอาหาร เพื่อให้กลุ่มผู้บริโภคที่มีความนิยมบริโภคสัตว์พันธุ์พื้นเมือง นับได้ว่าเป็นสัตว์ที่สร้างรายได้ที่ดีจากการแปรรูปจึงถือได้ว่าในเชิงเศรษฐกิจสัตว์พันธุ์พื้นเมืองเป็นแหล่งสร้างรายได้และเพิ่มการเติบโตของเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีซึ่งการสร้างรายได้ให้กับผู้เลี้ยงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตเป็นปศุสัตว์เชิงการค้าที่เพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้สัตว์พื้นเมืองเหล่านี้มีการปรับปรุงสายพันธุ์ให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์ให้คงความเป็นสัตว์พันธุ์พื้นเมืองไทยที่มีความแข็งแรงโดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ที่สำคัญคือไม่มีการคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนปัญหาการนำสัตว์ต่างถิ่นมาผสมพันธุ์กับสัตว์พันธุ์พื้นเมืองไทย ทำให้เป็นสัตว์กลายพันธุ์ การเร่งผลผลิตด้วยการใช้ฮอร์โมน เหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อสายพันธุ์เดิมของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองไทยได้

การวิจัยจึงมีแนวคิดที่จะให้มีการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองของไทยที่ใกล้จะสูญพันธุ์ กลายพันธุ์ หรือ เปลี่ยนแปลงพันธุ์ โดยการใช้กฎหมายเป็นกลไกหรือเครื่องมือในการคุ้มครอง ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายนี้ ดังนั้นการวิจัยจึงกำหนดเรื่องที่จะวิจัยคือกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง ซึ่งการจะได้ข้อมูลที่จะเป็นคำตอบในการจัดทำกฎหมายต้นแบบนี้จะต้องวิเคราะห์ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบจากสัตว์พันธุ์พื้นเมืองไทย

ประเทศไทยนับเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 ซึ่งไม่ได้มีแต่เพียงพืช หรือ ป่าไม้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงสัตว์พันธุ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย หลากหลายสายพันธุ์ ตามที่กรมปศุสัตว์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีประกาศการขึ้นทะเบียน สัตว์พื้นเมืองประจำถิ่น รวมทั้งหมด 58 ชนิด (กรมปศุสัตว์, 2556) ซึ่งการวิจัยจะนำมาเป็นตัวอย่าง

เพียงบางสายพันธุ์ที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองของไทยที่เป็นทั้งที่นำมาใช้ประโยชน์ในเชิงการนันทนาการ เช่น เป็นกีฬา หรือเป็นสัตว์เลี้ยงหรือเชิงพาณิชย์ ดังเช่น

1) สัตว์พันธุ์พื้นเมืองไทยที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นใช้ประโยชน์เชิงนันทนาการ

ข้อมูลจากรายงานการศึกษาทางวิชาการหรือหนังสือที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การคุ้มครองพันธุ์สัตว์พื้นเมืองเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (อิสรา ยอดทอง, 2561, หน้า 8-13) ที่ยกมาเป็นตัวอย่างของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่เป็นสัตว์ประจำถิ่นที่นิยมเลี้ยงเพื่อการกีฬา เช่น

(1) วัวพื้นเมือง เป็นสัตว์ที่อยู่ในประเทศไทยมานาน แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ วัวพื้นเมืองทั่วไป หนึ่งมีสีเหลือง แดง น้ำตาล หรือดำ แต่ที่จะพบเห็นบ่อยที่สุดหรือจำนวนกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมดนั้นจะเป็นสีน้ำตาล มีกระจายอยู่ทุกภาคของประเทศ ประเภทที่ 2 คือ วัวขาวลำพูน หนึ่งมีสีขาวปลอดทั้งตัว มีเลี้ยงอยู่ทางภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดลำพูน เชียงใหม่ และลำปาง วัวพื้นเมืองในท้องที่หนึ่งอาจมีสีและขนาดที่แตกต่างกัน ลักษณะวัวในภาคเหนือและภาคใต้ก็มีลักษณะไม่เหมือนกัน สำหรับภาคใต้นั้นนิยมเลี้ยงวัวเพศผู้จำนวนมากเกือบทุกจังหวัดในภาคใต้โดยเฉพาะที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และสงขลาเพื่อเป็นวัวชนในการเล่นกีฬาชนวัว

(2) ไก่เหลืองหางขาว เป็นไก่พื้นเมืองของประเทศไทยมีมาตั้งแต่โบราณ มีถิ่นกำเนิดแถบภาคเหนือของไทยบริเวณบ้านหัวแท ตำบลบ้านกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร โลกไก่พันธุ์นี้ถูกจารึกในประวัติศาสตร์เนื่องจากสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมัยทรงพำนักอยู่กรุงหงสาวดี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาได้ทรงนำไก่เหลืองหางขาวจากเมืองพิจิตรโลกไปชนกับไก่ชนของพระมหาอุปราชและสามารถเอาชนะได้

2) สัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว เช่น

(1) ม้าลำปาง หรือ ม้าเขลางค์นคร ม้าไทยเขลางค์ จะกระจายอยู่ทั่วประเทศ จะมีมากตามพื้นที่ปิดที่ไม่มีมีการนำเข้ามาจากภายนอก เช่น พื้นที่บนคอยต่าง ๆ แต่มีพื้นที่ที่เป็นชุมชนซึ่งมีการเลี้ยงอยู่อย่างหนาแน่นในจังหวัดลำปาง ได้แก่ อำเภอเมืองลำปาง และตำบลเวียงเหนือ เป็นม้าที่จัดอยู่ในประเภทม้าเกลบหรือม้าเตี้ย ซึ่งจะมีขนาดเล็กปัจจุบันใช้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3) สัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นใช้ประโยชน์เพื่อเชิงการค้า เช่น

(1) ไก่เบตง เป็นไก่พื้นเมืองพบเลี้ยงกันมาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ไก่เบตงเป็นไก่ที่ได้รับความนิยมมากในการเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมเพื่อการบริโภคและการค้า สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากเป็นไก่ที่มีเนื้อเหนียวนุ่มรสชาติอร่อย

(2) แพะคำสตูล ถือเป็นแพะประจำถิ่นจังหวัดสตูล ประชาชนในจังหวัดสตูลส่วนใหญ่ นิยมเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม และเกษตรกรได้ยกระดับเป็นเชิงพาณิชย์ โดยแพะคำสตูลเป็นสัตว์

ที่เลี้ยงง่าย ทนทานกับสภาพพื้นที่ และให้ลูกคอกถือเป็นอาชีพทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรสตูล ที่สร้างมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้เป็นอย่างดี

(3) สุกรคำภูพาน มีถิ่นกำเนิดและแหล่งที่เลี้ยงดูจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนาบกเค้า หมู่ 10 ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เลี้ยงง่าย โตเร็ว ทนทานต่อสภาพแวดล้อม สามารถใช้อาหารในถิ่นท้องถิ่น ๆ เลี้ยงได้ นิยมใช้ บริโภค ทำรายได้ให้ประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

4) สัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นใช้ประโยชน์เพื่อเป็นสัตว์เลี้ยงในบ้าน ดังข้อมูลจากบ้านและสวน PETS ที่มา (บ้านและสวน, 2564) เช่น

(1) สุนัขไทยหลังอาน มีบันทึกครั้งแรกที่ประเทศไทยเมื่อประมาณ 350 ปีที่แล้ว หรืออาจมากกว่านั้น โดยมีทฤษฎีหนึ่งกล่าวว่าสุนัขพันธุ์นี้สืบเชื้อสายมาจากสุนัขพันธุ์ Hottentot ที่สูญพันธุ์ไปแล้วและมีความเกี่ยวข้องในการพัฒนาของสายพันธุ์ (Rhodesiam Ridgeback) มีต้นกำเนิดที่จังหวัดตราด ประเทศไทย ลักษณะโดยทั่วไปของสุนัขสายพันธุ์ไทยหลังอาน (Thai Ridgeback) มีบันทึกว่า มีสีแดง สีสวาด สีกลีบบัว สีดำ มีปัญหาฉลาดล้ำ อารักขาเยือกเย็น ชอบจับสัตว์มาให้ขายของมัน ชื่อสัตว์อีกดียิ่งกว่าสุนัขพันธุ์อื่น ปัจจุบันยังคงลักษณะดั้งเดิมไว้ ครบถ้วนเป็นสุนัขที่มีขนาดกลาง ไม่ใหญ่และไม่เล็กจนเกินไป จุดเด่นโดยรวมอยู่ที่ ขนสั้น หูตั้ง เป็นรูปสามเหลี่ยม และปลายจมูกสีดำ และมีขนย้อนกลับที่กลางหลังยาวไปตามแผ่นหลัง นอกจากนี้สุนัขไทยหลังอาน ยังคงมีลักษณะของการเป็นนักล่าสูง ทำให้ดูสง่าผ่าเผย น่าเกรงขาม ไปอีกรูปแบบหนึ่งจึงเป็นสุนัขไทยหลังอานที่เป็นสัตว์ท้องถิ่นไทยเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก

(2) สุนัขไทยบางแก้วต้นกำเนิดของสุนัขพันธุ์บางแก้ว อยู่ที่ตำบลบางแก้ว อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก สุนัขพันธุ์บางแก้วเป็นสายเลือดผสมระหว่างสุนัขพันธุ์ไทยพื้นบ้านกับสุนัขป่า เนื่องจากภูมิประเทศแถบ ตำบลบางแก้ว สมัยก่อนค่อนข้างมีลักษณะเป็นป่ามี ต้นไม้หนาแน่น เป็นที่อาศัยของสุนัขจิ้งจอกและสุนัขไถ หรือที่เรียกว่า หม่าไน ทำให้เกิดผสมพันธุ์กัน ระหว่างสุนัขทั้ง 3 สายพันธุ์ จนในที่สุดก็ได้เป็น “สุนัขพันธุ์บางแก้ว” ที่มีลักษณะหลายสีเหมือน สุนัขบ้าน มีขนยาวสองชั้นเหมือนสุนัขป่า หูป้องไปข้างหน้าเหมือนจิ้งจอก รักถิ่นฐานเหมือน สุนัขบ้าน มีความกล้าหาญและสัญชาตญาณนักล่าเหมือนสุนัขไถ สุนัขพันธุ์บางแก้ว ถือเป็นหนึ่ง ในสุนัขไทยที่ได้รับความนิยม เพราะนอกจากจะน่าเอ็นดู ยังเป็นสายพันธุ์ที่ขึ้นชื่อเรื่องของความซื่อสัตย์ ที่สำคัญยังรักเจ้านายของตัวเองมาก หากไม่ใช่คนรู้จักหรือสนิทสนมแบบเจ้าของ อาจจะมองว่าสุนัขสายพันธุ์นี้ดูมากสุนัขพันธุ์บางแก้วถูกนำมาเลี้ยงทั่วไปตามบ้าน เนื่องจากมี ลักษณะเฉพาะสวยงาม เลี้ยงง่าย ฝึกง่าย จึงทำให้สุนัขบางแก้วกลายเป็นที่นิยมเลี้ยงกันมากใน จังหวัดพิษณุโลก ตลอดจนถึงปัจจุบัน ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่า สุนัขพันธุ์บางแก้ว เป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญ

อีกอย่างหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก ด้านคณะกรรมการสหพันธ์สุนัขนานาชาติ (The Fédération Cynologique Internationale หรือ FCI) ยังได้รับรองการขึ้นทะเบียนให้สุนัขพันธุ์บางแก้วเป็นสายพันธุ์สุนัขโลก ซึ่งถือเป็นสุนัขไทยสายพันธุ์ที่ 2 ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนต่อจากสุนัขหลังอานอีกด้วย

(3) แมวสีสวาด มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “แมวโคราช” ตามจังหวัดโคราชหรือจังหวัดนครราชสีมา ถิ่นกำเนิด แมวโคราชนอกจากจะเรียกว่า แมวสีสวาดแล้วยังเรียกว่า แมวมาเลศ หรือแมวดอกเตา เป็นแมวขนาดกลาง มีกล้ามเนื้อแน่นและแข็งแรง ลักษณะภายนอกคล้ายกับแมวสายพันธุ์จากสหพันธรัฐรัสเซีย (Russian Blue) แต่มีขนสั้นเดี๋ยวมากกว่าขน 2 ชั้น เป็นแมวที่มีขนสั้น มีความมันวาว และละเอียด บริเวณลำตัวจะเป็นสีเทาน้ำเงิน (Silvery Blue) ไม่ควรมีลายหรือมีสีอื่นแทรก ส่วนบริเวณจมูก ปากและฝ่าเท้ามีสีเทาน้ำเงินเข้มหรือสีลาเวนเดอร์ และเพศเมียมักมีความสง่างามมากกว่าเพศผู้ตามธรรมเนียมไทยโบราณ มักนิยมให้แมวสีสวาดเป็นคู่แก่เจ้าสาวเพื่อสิริมงคล แมวแต่ละตัวล้วนมีความต่างกัน หากมีการฝึกให้คุ้นเคยกับเด็กก็ขอม อารมณ์ดีและสามารถอยู่ร่วมกันกับเด็กได้

(4) ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย กับวิถีชีวิตสังคมและวัฒนธรรมไทย มายาวนานกว่า 667 ปี ที่สามารถยืนยันชัดเจนว่าปลากัดมีถิ่นกำเนิดในประเทศไทยแห่งเดียว หรือ ไทยแลนด์ไอน์ลี่ โดยคนไทยนิยมเลี้ยงปลากัดอย่างแพร่หลายตั้งแต่ยุคกรุงธนบุรี ระบุว่า ปลากัด อัมพวา กัดเก่ง มีหลายสีผู้คนจึงนิยมเลี้ยงกันมาก ปลากัดไทย หรือ ปลากัดสยาม (Betta Splendens หรือ Siamese Fighting Fish) เป็นปลาสวยงามที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นทั้งในด้านสี สัน การเคลื่อนไหวของครีบและลำตัวที่ดูพริ้วไหวสง่างาม และโดยเฉพาะด้านพฤติกรรมของปลากัดตัวผู้ ที่มีการพองครีบและเกล็ดเมื่อเจอคู่ต่อสู้ที่เอกลักษณ์ ปลากัดจัดเป็นสัตว์เลี้ยงคู่กับคนไทยมา อย่างยาวนาน และยังเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีการส่งออกไปขายยังต่างประเทศ นำเงินเข้าสู่ประเทศ ปีละหลายร้อยล้านบาทความโดดเด่นอีกอย่างหนึ่งของปลากัด คือ สี สัน ที่สดใสและความอดทน จึงเป็นสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยม อีกทั้งปลากัดยังมีความสำคัญในฐานะของสัตว์น้ำประจำชาติไทย ตามที่ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอกรมประมง ดังนี้ ด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ปลากัดอยู่คู่กับคนไทยมาอย่างยาวนานและได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ด้านความเป็นเจ้าของและความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพราะปลากัดมีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ด้านประโยชน์ใช้สอย ทั้งด้านการส่งเสริมการเพาะเลี้ยง และการสร้างนวัตกรรมในการเพาะพันธุ์และพัฒนาสายพันธุ์ ซึ่งก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล

ตัวอย่างของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองไทยดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะของถิ่นที่เพาะเลี้ยง เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของสัตว์นั้น ๆ และที่น่าสังเกตก็คือสัตว์พันธุ์พื้นเมืองเหล่านี้ นอกจากจะแสดงถึงถิ่นกำเนิดที่เป็นการเฉพาะแล้วยังสามารถ

นำมาใช้ประโยชน์ได้อีกด้วยเนื่องจากเป็นสัตว์สายพันธุ์เฉพาะของถิ่นที่ถือเป็นสัตว์ที่มีคุณภาพทนต่อโรค และสภาพแวดล้อม สามารถพัฒนาให้มีลักษณะที่ดีขึ้นได้ ช่วยส่งเสริมอาชีพ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสร้างความมั่นคงทางอาหารให้แก่คนไทยในท้องถิ่นเป็นอย่างดี นำไปสู่การเลี้ยงดูเพื่อการบริโภค และการค้าขายได้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ อีกทั้งสัตว์พันธุ์พื้นเมืองยังมีประโยชน์ในด้านของความหลากหลายทางพันธุกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของการสร้างความสมดุลระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของประเทศ เพราะการที่ยังมีชนิดพันธุ์ที่เป็นสัตว์พื้นเมืองที่เป็นพันธุ์แท้จำนวนมาก ย่อมจะเป็นประโยชน์ในเรื่องของสายพันธุ์ และการพัฒนาสายพันธุ์หรือการขยายเพาะพันธุ์ต่อไป และที่สำคัญคือ เป็นสัตว์ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี ไทย เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่น มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนในประเทศมาอย่างยาวนาน

อย่างไรก็ตาม ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยอาจลดลงจากการนำเอาสัตว์พันธุ์พื้นเมืองมาพัฒนาเชิงพาณิชย์หรือการค้า เช่น นำมาเลี้ยงเพาะพันธุ์เพื่อขยายพันธุ์และส่งขายให้แก่กลุ่มลูกค้าหรือผู้ที่สนใจในสัตว์พันธุ์พื้นเมือง เพื่อนำไปเลี้ยง หรือทำเป็นอาหารเพื่อให้กลุ่มผู้บริโภคที่มีความนิยมบริโภค เช่น ไก่ไทย นับได้ว่าเป็นสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่สร้างรายได้ที่ดีจากการแปรรูป เช่น เนื้อสัตว์ขนสัตว์กระดูกสัตว์จึงถือได้ว่าในเชิงเศรษฐกิจ จึงสามารถสร้างรายได้เพิ่มการเติบโตของเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงประเพณี วัฒนธรรมเป็นแรงงาน ในเชิงการละเล่น การกีฬา และการพนัน เช่น วันสงกรานต์ มีการเล่นวิ่งวัววิ่งควาย และการชนไก่ เพื่อการพนันขั้นต่อซึ่งในบางครั้งการนำสัตว์พันธุ์พื้นเมืองไปทำประโยชน์นั้นอาจไม่ได้คำนึงถึงความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานในลักษณะของการทำทารุณสัตว์ นอกจากนี้ยังมีการนำเอาสัตว์สายพันธุ์อื่นมาผสมกับสัตว์พันธุ์พื้นเมืองสายพันธุ์อื่นที่เป็นสายพันธุ์ต่างประเทศโดยหวังผลในทางธุรกิจเพื่อเพิ่มจำนวนสัตว์พันธุ์พื้นเมืองซึ่งย่อมกระทบโดยตรงต่อสายพันธุ์พื้นเมืองไทย ทำให้เป็นสัตว์กลายเป็นพันธุ์กระทบต่อความเป็นสัตว์พันธุ์พื้นเมืองของไทยและยังส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศเนื่องจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานบางชนิดเป็นศัตรูพืช โรคสัตว์ และที่สำคัญเกษตรกรเองก็มักใช้สารเคมีในการควบคุมและกำจัด ซึ่งปัญหาและผลกระทบของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองไทยที่พบในปัจจุบัน มี 4 ปัญหาหลัก ที่สำคัญดังนี้

(1) ปัญหาการสูญพันธุ์

การสูญพันธุ์ของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองในอดีตมีสาเหตุมาจากการล่าสัตว์ แต่ก็มีกฎหมายคุ้มครองห้ามล่าสัตว์ประจำถิ่นบางประเภท คือ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ซึ่งก่อนจะมีกฎหมายฉบับนี้สัตว์ป่าของไทยหลายพันธุ์ได้สูญพันธุ์จากป่าแล้ว เช่น ไก่แก่ แรด กระซู่ กูปรี ควายป่า ละองหรือละมั่ง สมัน เนื้อทราย เลียงผา และกวางผาแต่การ

คุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่ไม่ใช่สัตว์ป่าแต่เป็นสัตว์บ้านจึงไม่ใช่บังคับกับสัตว์พันธุ์พื้นเมืองได้ การสูญเสียพันธุ์ของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองส่วนมากจะมาจากการไม่ให้ความสำคัญต่อการเลี้ยงดูให้ถูกต้อง การขาดอาหารที่เหมาะสม เช่น ไม่มีผลไม้ให้ช้างไทยได้กินเนื่องจากปัญหาความแห้งแล้ง และความยากจนของคนเลี้ยง

(2) ปัญหาการกลายพันธุ์

สัตว์พันธุ์พื้นเมืองถือเป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายทางชีวภาพที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของประเทศ และยังมีเอกลักษณ์เป็นสัตว์ประจำถิ่นซึ่งรวมถึงความนิยมของคนไทยส่วนใหญ่ที่หวังจะใช้เพื่อการพนัน หรือเพื่อการบริโภค จึงมีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผสมพันธุ์ระหว่างพันธุ์สัตว์พันธุ์พื้นเมืองเอง หรือข้ามสายพันธุ์ หรือนำเอาสายพันธุ์ต่างถิ่นมาผสมโดยมุ่งหวังจะทำให้มีความแข็งแรง แข็งแกร่งมากขึ้น หรือเพิ่มจำนวนมากขึ้นเพื่อการบริโภคจึงเข้าลักษณะของการกลายพันธุ์ทำให้ความเป็นสัตว์พันธุ์พื้นเมืองค่อย ๆ หดไปจึงเป็นปัญหาต่อการคุ้มครองและอนุรักษ์สายพันธุ์เดิม

สภาวะการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นกับสัตว์พันธุ์พื้นเมืองของไทย ก็คือ ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่จะไม่เห็นถึงความสำคัญของการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองให้เป็นสัตว์ประจำถิ่นเนื่องจากไม่ได้ประโยชน์อะไร แต่หากที่การทำให้กลายพันธุ์แล้วจะมีประโยชน์ต่อการเพิ่มรายได้จากการนำไปใช้ประโยชน์โดยเฉพาะในเชิงพาณิชย์หรือการค้า ทำให้ในทุกวันนี้ชนิดพันธุ์มากกว่าครึ่งหนึ่งที่ปรากฏในพื้นที่ต่าง ๆ ไม่ใช่ชนิดพันธุ์ดั้งเดิมที่มีต้นกำเนิดอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ (Native) แต่เป็นชนิดพันธุ์ที่ถูกนำเข้ามาหรือแพร่กระจายมาจากที่อื่น ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นเหล่านี้อาจเข้าไปแย่งแย่งอาหาร ที่อยู่อาศัยกับชนิดพันธุ์พื้นเมือง หรือมาจากเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงเองที่นำสัตว์ต่างสายพันธุ์มาผสมพันธุ์กับชนิดพันธุ์พื้นเมือง ทำให้ได้ลูกผสมที่ผิดเพี้ยนหรือแตกต่างไปจากสายพันธุ์พื้นเมือง และส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเนื่องจากสัตว์ที่เคยมีอยู่ตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประจำถิ่นกลับถูกทำให้กลายพันธุ์ด้วยการนำเอาสายพันธุ์อื่นหรือสายพันธุ์ต่างประเทศมาผสมพันธุ์ซึ่งการเพิ่มจำนวนสัตว์ย่อมเป็นประโยชน์ต่อผู้เลี้ยงในเชิงการสร้างรายได้แต่ผลกระทบในทางลบก็คือนอกจากจะทำให้สัตว์พันธุ์พื้นเมืองค่อย ๆ หดไปแล้วยังทำให้เป็นเหตุของการเกิดโรคระบาดสัตว์เนื่องมาจากมีสิ่งแปลกปลอมเกิดขึ้นกับสัตว์

(3) ปัญหาการใช้ประโยชน์เชิงการค้า

ประเทศไทยได้ชื่อว่ามี ความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพจึงเป็นแหล่งอาหารของหลายประเทศ และแม้แต่คนไทยเองในปัจจุบันความนิยมในการบริโภคอาหารพื้นเมืองมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะ สัตว์พันธุ์พื้นเมือง บางประเภทเป็นสิ่งที่นิยมบริโภคกันมาก เช่น 'ไก่ไทย' 'ไก่พันธุ์เบตง' จึงทำให้มีการเพาะพันธุ์สัตว์เหล่านั้น

เพื่อให้มีปริมาณมากพอต่อการบริโภคจึงเป็นที่มาของการทำเป็นฟาร์มสัตว์ด้วยการทำให้สัตว์พันธุ์พื้นเมืองนั้นเปลี่ยนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมันที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติมีการใช้สารเคมีอาหารเคมี และเร่งการเจริญเติบโตเพื่อเพิ่มปริมาณที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ แต่หากพิจารณาของการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองแล้วย่อมทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการคุ้มครองกับรายได้เกษตรกร

ประเทศไทยยังคงความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาสัตว์ต่าง ๆ ในการใช้เลี้ยงชีพสร้างรายได้เพื่อยกระดับเศรษฐกิจอีกทั้งสังคมไทยมีวิถีชีวิตอยู่คู่กับการเกษตรมาอย่างยาวนาน เกษตรกรจำนวนมากยังใช้แรงงานจากสัตว์พันธุ์พื้นเมืองในการสร้างผลผลิตเพื่อให้ตนเองเกิดรายได้ ดังนั้นหากจะนำสัตว์พันธุ์พื้นเมืองมาใช้ประโยชน์ก็จะต้องคำนึงถึงการขยายพันธุ์มากกว่าการกลายพันธุ์ การดูแลสายพันธุ์ดั้งเดิมให้แข็งแรงมากกว่าการทำให้กลายพันธุ์นอกจากนี้หากพิจารณาในเชิงการค้าด้วยการใช้วิธีการเลี้ยงดูที่จะทำให้สามารถเพิ่มจำนวนสัตว์โดยไม่คำนึงถึงการอนุรักษ์สายพันธุ์เดิม เช่น การใช้ฮอร์โมน การใช้อาหารเคมีย่อมส่งผลต่อความเสียหายต่อสัตว์พันธุ์พื้นเมืองและต่อสุขภาพของผู้บริโภคได้ เช่น ข้อมูลจากรายงานการวิจัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยโครงการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2559 ระบุว่ากรมปศุสัตว์ได้สนับสนุนให้เกษตรกรกลุ่มเครือข่ายผู้เลี้ยงร่วมกันเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ซึ่งสามารถผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต (Production Chain) ประกอบด้วย ฟาร์มไก่พ่อแม่พันธุ์ ฟาร์มไก่ขุน การเลี้ยงแบบธรรมชาติ โรงเชือด และแผงขายไก่ในตลาด (ตลาดมีความต้องการสูงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะตลาดล่าง คือตลาดสดทั่วไป สำหรับ ตลาดระดับบน และขนาดกลางจะต้องเป็นไก่ที่ผ่านกระบวนการการผลิตที่ได้มาตรฐาน และได้รับการรับรองอาหารที่ปลอดภัย ตั้งแต่การเลี้ยงในฟาร์ม) ซึ่งฟาร์มเองก็ต้องได้รับมาตรฐานฟาร์มอย่างถูกต้อง ผ่านกระบวนการฆ่าในโรงงานที่ได้รับการปฏิบัติที่ดี (Good Manufacturing Practice, GMP) มีความปลอดภัยทางด้านอาหารปลอดภัยแบบครบวงจรที่เรียกชื่ออาจปนเปื้อนของโรงฆ่าสัตว์เช่นเดียวกันจึงเป็นการยากมากต่อเกษตรกรพื้นบ้านที่จะสามารถเลี้ยงได้อย่างถูกต้องด้วยมาตรฐานการเลี้ยง ซึ่งจากการสัมภาษณ์บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องจากกรมปศุสัตว์ และผู้เพาะพันธุ์ไก่พื้นเมืองในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือพบอยู่ในปัจจุบันคือปัญหาด้านการผลิต และปัญหาด้านการตลาด คือปัญหาด้านการปรับปรุงพันธุ์ในประเทศไทยยังด้อยกว่าในหลาย ๆ ประเทศ ที่เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ ทำให้ขาดแคลนพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่มีคุณภาพ และอีกปัญหาที่พบก็คือด้านความรู้ของเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาน้อย ทำให้การดำเนินงาน การจัดการเลี้ยงดูและป้องกัน โรคยังไม่ได้มาตรฐาน การรับเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างล้าช้า เป็นต้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำสัตว์พันธุ์พื้นเมืองมาเพาะเลี้ยงในเชิงการค้า จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยความรู้ที่ถูกต้องของเกษตรกรและเพื่อให้เกิดการคุ้มครองกับการได้ประโยชน์จากสัตว์พันธุ์พื้นเมืองควบคู่กันได้นั้นจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายกำหนดไว้

(4) ปัญหาขาดการคุ้มครองดูแล

สัตว์พันธุ์พื้นเมืองในประเทศไทยมีจำนวนมากมายหลายสายพันธุ์มีลักษณะที่โดดเด่นหลายประการที่สัตว์ในประเทศอื่น ๆ ยังไม่มีและมีความสำคัญต่อการปรับตัวต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศและสามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือน ควรค่าแก่การรักษาไว้ให้คงอยู่อย่างมั่นคงและปลอดภัย มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการคุ้มครอง แต่ก็ยังถูกคุกคามจากมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยไม่สามารถหยุดยั้งพฤติกรรมของมนุษย์ได้ทำให้สัตว์พันธุ์พื้นเมืองไม่ได้รับการคุ้มครองดูแลมิให้กลายพันธุ์และสูญพันธุ์กับการให้ใช้ประโยชน์ได้ซึ่งต้องมีการจัดการที่ดีที่ถูกต้อง และแม้ว่าในปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ให้การคุ้มครองสิทธิสัตว์แต่ก็เป็นกฎหมายที่คุ้มครองสัตว์ทั่วไปมิได้ครอบคลุมถึงการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองด้วยทั้ง ๆ ที่เป็นสัตว์ที่มีลักษณะเป็นทรัพยากรพันธุกรรมเฉพาะที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่มีแนวโน้มจะทำให้เกิดการแปลงพันธุ์หรือกลายพันธุ์ทำให้สูญเสียความเป็นสัตว์พันธุ์พื้นเมือง โดยเฉพาะประเทศที่ได้รับการพัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี พยายามคิดค้นวิธีการที่จะทำให้สัตว์พันธุ์พื้นเมือง ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายมิเช่นนั้นอาจมีปัญห่อื่นตามมาเช่นถูกนำไปจดทะเบียนสิทธิเป็นของต่างประเทศได้ดังเช่นพืชไทยเช่นข้าว ในกรณีพันธุ์ข้าวหอมมะลิของไทยถูกต่างชาตินำไปจดทะเบียนเป็นของตน และต่อมาไทยได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองด้วยการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ใช้บังคับเพื่อคุ้มครองชนิดพันธุ์พืชทุกชนิด โดยเฉพาะพืชพื้นเมืองหรือพืชเฉพาะถิ่น แต่ในส่วนของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองของประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองเป็นการเฉพาะ จึงมีความเสี่ยงที่จะถูกแสวงหาประโยชน์มากจนเกินไป หรือถูกคุกคามจากภัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนอาจมีการนำไปใช้แสวงหาประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตและประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ

เมื่อพิจารณาถึงการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมปศุสัตว์ เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง ได้เห็นความสำคัญเรื่องนี้ จากการสัมภาษณ์ตัวแทนจากสำนักกฎหมาย กรมปศุสัตว์กล่าวว่า กรมปศุสัตว์เห็นถึงความสำคัญของการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง จึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์พันธุ์สัตว์พันธุ์พื้นเมือง พ.ศ. ขึ้น โดยมีเหตุผลและแนวคิด

ที่สำคัญมาจากการเห็นความสำคัญของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองซึ่งเป็นทรัพยากรพันธุกรรมที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพด้านพันธุ์สัตว์และความมั่นคงทางด้านอาหาร แต่ร่างกฎหมายฉบับนี้กลับไม่ได้รับการพิจารณา และผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่าตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์พันธุ์พื้นเมืองในปัจจุบันมี 2 ฉบับ คือพระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. 2509 และพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 โดยมีหลักการและเหตุผลและเจตนารมณ์แตกต่างกัน ซึ่งจะได้วิเคราะห์ต่อไป จากสภาพการณ์แห่งปัญหาดังกล่าวการวิจัยจึงมีแนวคิดที่จะจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

2. กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองนั้นถือว่าเป็นความจำเป็นเนื่องจากเป็นสัตว์ประจำถิ่นของไทยที่แสดงถึงวิถีชีวิตของคนไทยในชนบท ประเพณีวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของไทย ซึ่งนับวันจะมีแต่จะสูญพันธุ์หรือกลายพันธุ์จากการไม่เห็นคุณค่าของสัตว์พันธุ์พื้นเมือง ดังนั้นการวิจัยจึงมีเป้าหมายในการใช้กฎหมายเป็นกลไกในการคุ้มครองซึ่งในปัจจุบันนี้ยังไม่มีกฎหมายใดใช้บังคับ แนวคิดในการจัดทำกฎหมายใหม่นี้เมื่อพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย ที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่าย เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับรัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบรวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณา ในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตาม ขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญา “เฉพาะความผิดร้ายแรง”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 กำหนดขอบเขตการจัดทำกฎหมายที่ไม่ให้มีจำนวนมากในลักษณะของความซ้ำซ้อนและไม่จำเป็น แต่หากพิจารณาจากหลักการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองเป็นกฎหมายใหม่และจัดทำขึ้นเพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาให้สัตว์พันธุ์พื้นเมืองของไทย สูญพันธุ์ หรือกลายพันธุ์ไปเนื่องจากเป็นสัตว์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของประเทศแสดงถึงวิถีชีวิตของคนไทยในชนบทที่มีการเลี้ยงดูและใช้ประโยชน์จากสัตว์เลี้ยงที่เป็นสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่นับวันจะค่อย ๆ หดไปหรือสูญพันธุ์หรือกลายพันธุ์จนกระทั่งไม่มีให้ลูกหลานไทยได้เห็น ได้รู้จักและได้ภาคภูมิใจหากไม่มีการคุ้มครองที่เป็นรูปธรรม โดยกฎหมายจึงถือได้ว่าเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมาย

2.2 พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. 2509

อาชีพหลักของเกษตรกรไทยนอกจากจะทำไร่ ทำนาแล้วยังเลี้ยงสัตว์ด้วย ดังนั้นหากกล่าวเฉพาะการเลี้ยงสัตว์ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เลี้ยงทั่วไปหรือสัตว์พันธุ์พื้นเมืองย่อมต้องมีพันธุ์สัตว์ที่ดีซึ่งกฎหมายว่าด้วยบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. 2509 มีหลักการสำคัญ คือ การสงวนและคุ้มครองสัตว์พันธุ์ดีและกำจัดพันธุ์สัตว์ที่เป็นพันธุ์ด้อยแต่ในปัจจุบันขั้นตอนในการดำเนินการสงวนและคุ้มครองที่ยังคงไม่ชัดเจน และมีขั้นตอนหลายขั้นตอนที่ยุ่งยาก เช่น การกำหนดพื้นที่ตรวจสัตว์และคัดพันธุ์สัตว์ การตีตราสัตว์ ทำให้แก้ไขได้ได้ล่าช้า จึงเป็นที่มาของการจัดทำกฎหมายฉบับนี้สำหรับมาตรการที่สำคัญของกฎหมายนี้ก็คือ ส่งเสริมพัฒนาและบำรุงพันธุ์สัตว์ โดยการสงวนและคุ้มครองสัตว์พันธุ์ดีด้วยการกำจัดพันธุ์สัตว์ที่เป็นพันธุ์ด้อย มีการกำหนดขั้นตอนที่ค่อนข้างมากไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของลำดับกฎหมายที่จะออกใช้บังคับที่ออกเป็นกฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ส่วนการตีตราเครื่องหมายสัตว์พันธุ์ดี หรือสัตว์ที่ให้เพิกถอนนั้นปัจจุบันวิธีการนี้กรมปศุสัตว์จะไม่ค่อยได้ใช้แล้วจึงถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่ไม่ทันสมัยต่อการบังคับใช้

กฎหมายฉบับนี้ได้ให้คำนิยามในมาตรา 4 “สัตว์” หมายความว่า โค กระบือ และปศุสัตว์หรือสัตว์พาหนะชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงคำนิยามคำว่า “สัตว์” มีความหมายกว้าง ๆ จึงน่าจะหมายความรวมถึงสัตว์พันธุ์พื้นเมืองได้

1) หลักเกณฑ์การบำรุงพันธุ์สัตว์

การบำรุงพันธุ์สัตว์ถือว่าสาระสำคัญที่จะทำให้สัตว์ที่เลี้ยงมีความแข็งแรงสมบูรณ์กฎหมายจึงได้บัญญัติในมาตรา 5 ให้นำที่และอำนาจแก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกกฎกระทรวง กำหนด เขตบำรุงพันธุ์สัตว์ชนิดของสัตว์ที่จะบำรุงพันธุ์เพศ อายุ ขนาดลักษณะ หรือนิสัยของสัตว์ในเขตบำรุงพันธุ์สัตว์เพื่อคัดเลือกให้เป็นสัตว์สงวนพันธุ์ หรือเป็นสัตว์ที่ไม่เหมาะสมจะใช้ทำพันธุ์ และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกสัตว์สงวนพันธุ์และการเพิกถอนจากการเป็นสัตว์สงวนพันธุ์

2) หน้าที่และอำนาจของพนักงานงานเจ้าหน้าที่

พนักงานงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง สัตวแพทย์หรือสัตวบาลสังกัดกรมปศุสัตว์ที่ทุกครั้ง ที่ปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีการแสดงบัตรประจำตัวตามมาตรา 14 โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

(1) ประกาศคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์แจ้งจำนวน ชนิด เพศ และอายุของ สัตว์ในประกาศหรือคำสั่งนั้นจะกำหนดให้เจ้าของสัตว์นำสัตว์มาให้สำรวจ วัดขนาด และคัดเลือก ณ สถานที่ภายในเขตบำรุงพันธุ์สัตว์นั้นและภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ก็ได้ โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและที่ทำการกำนันในเขตบำรุงพันธุ์สัตว์ และมีอำนาจคัดเลือกหรือเพิกถอน การเป็นสัตว์สงวน

สัตว์ที่ได้คัดเลือกให้เป็นสัตว์สงวนพันธุ์แล้วนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะประทับตรา อักษร “ส” ไว้ที่ตัวสัตว์ หากมีการเพิกถอนจากการเป็นสัตว์สงวนพันธุ์ จะประทับตราอักษร “ถ” เพิ่มที่ตัวสัตว์ (มาตรา 6-มาตรา 7)

(2) เข้าไปในสถานที่หรือที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและ พระอาทิตย์ตกเพื่อสำรวจวัดขนาด คัดเลือก ตอนสัตว์หรือประทับตราที่ตัวสัตว์ แต่ต้องแจ้งให้ เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่หรือที่ดินและเจ้าของสัตว์ทราบก่อน ในการนี้ให้เจ้าของหรือ ผู้ครอบครองสถานที่หรือที่ดินและเจ้าของสัตว์อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม ควรแก่กรณี (มาตรา 13)

3) บทกำหนดโทษ

โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้มีทั้งโทษจำและโทษปรับ

2.3 พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2533

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2533 ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นกฎหมายที่จะควบคุมการจัดตั้งและการดำเนินการสถานพยาบาลสัตว์ มีอำนาจพิจารณา การปิดสถานพยาบาลสัตว์และการเพิกถอนใบอนุญาต ในกรณีที่สถานที่บางแห่งไม่เหมาะสมที่จะ ตั้งเป็นสถานพยาบาลสัตว์ รวมทั้งกำหนดโทษและอัตราโทษไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสัตว์พันธุ์พื้นเมือง ในประเทศไทย มีจำนวนมากหลายสายพันธุ์ ควรค่าแก่การรักษาไว้ให้คงอยู่อย่างมั่นคง และปลอดภัย มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการคุ้มครอง ซึ่งต้องมีการจัดการที่ดีที่ถูกต้อง

กฎหมายฉบับนี้มีหลักการในการดูแลรักษาสัตว์ป่วยโดยกำหนดให้มีสถานพยาบาลสัตว์ ซึ่งมาตรา 3 หมายความว่า สถานที่รวมตลอดถึงยานพาหนะซึ่งจัดไว้เพื่อการประกอบวิชาชีพการ สัตวแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์ โดยกระทำเป็นปกติธุระไม่ว่าจะได้รับ ประโยชน์ตอบแทนหรือไม่

สัตว์ป่วย หมายความว่า สัตว์ที่จัดให้เข้ารับบริการในสถานพยาบาลสัตว์

ที่พัทสัตว์ป่วย หมายความว่า กรง คอก หรือที่สำหรับใช้กักสัตว์ป่วย
 เจ้าของสัตว์ หมายความว่ารวมถึงผู้เลี้ยงหรือผู้ครอบครองสัตว์ด้วย
 ผู้รับอนุญาต หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ตั้งสถานพยาบาลสัตว์
 ผู้ดำเนินการ หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาลสัตว์
 ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ
 การสัตวแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
 ผู้อนุญาต หมายความว่า อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายให้เป็นผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต
 อธิบดี หมายความว่า อธิบดีกรมปศุสัตว์

การจัดตั้งและการดำเนินการสถานพยาบาลสัตว์

1) สถานพยาบาลสัตว์ มี 2 ประเภท คือ

- (1) สถานพยาบาลสัตว์ประเภทที่ไม่มีที่พัทสัตว์ป่วยไว้ค้างคืน
- (2) สถานพยาบาลสัตว์ประเภทที่มีที่พัทสัตว์ป่วยไว้ค้างคืน

ลักษณะของสถานพยาบาลสัตว์และลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาลสัตว์
 แต่ละประเภทตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 6)

2) ห้ามมิให้ผู้ใดจัดตั้งสถานพยาบาลสัตว์ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด
 ในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตนั้นจะกำหนดสาขาและชั้นของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์
 และจะกำหนดระเบียบที่ผู้รับอนุญาตต้องปฏิบัติไว้ด้วยก็ได้ (มาตรา 7)

3) ผู้ขออนุญาตจัดตั้งสถานพยาบาลสัตว์ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม
 ดังต่อไปนี้

(1) คุณสมบัติ

- (ก) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (ข) มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(2) ลักษณะต้องห้าม

- (ก) เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่พ้นโทษ
 มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือเป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (ข) เป็นบุคคลวิกลจริตหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (ค) เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(ง) เป็นบุคคลล้มละลาย

ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ขออนุญาต ผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งด้วย

ผู้ใดประสงค์จะจัดตั้งสถานพยาบาลสัตว์ ให้เสนอแผนงานการจัดตั้งสถานพยาบาลสัตว์ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา 8)

4) ผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ผู้ขออนุญาตได้ เมื่อปรากฏว่าผู้ขออนุญาต

(1) มีแผนงานการจัดตั้งสถานพยาบาลสัตว์ที่ได้รับอนุมัติแล้ว

(2) มีลักษณะของสถานพยาบาลสัตว์และลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาลสัตว์เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6

(3) มีเครื่องมือ เครื่องใช้ ยา และเวชภัณฑ์ที่จำเป็นประจำสถานพยาบาลสัตว์นั้นอย่างเพียงพอตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(4) มีผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์สำหรับสถานพยาบาลสัตว์ตามสาขา ชั้น และจำนวนที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(5) มีชื่อสถานพยาบาลสัตว์ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา 8)

5) ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาลสัตว์ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตนั้นจะกำหนดสาขาและชั้นของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์และจะกำหนดระเบียบที่ผู้ดำเนินการต้องปฏิบัติไว้ด้วยก็ได้ (มาตรา 9)

6) ผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาลสัตว์ได้ต่อเมื่อปรากฏว่าผู้ขออนุญาต

(1) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์

(2) ไม่เป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาลสัตว์เป็นจำนวนสองแห่งอยู่แล้ว แต่ในกรณีที่เป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาลสัตว์ประเภทที่มีที่พักระบาดสัตว์ป่วยไว้ค้างคืนอยู่แล้วหนึ่งแห่ง จะอนุญาตให้เป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาลสัตว์ประเภทที่มีที่พักระบาดสัตว์ป่วยไว้ค้างคืนอีกไม่ได้ เว้นแต่จะอนุญาตให้เป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาลสัตว์ประเภทที่ไม่มีที่พักระบาดสัตว์ป่วยไว้ค้างคืน และ

(3) เป็นผู้ที่สามารถควบคุมดูแลกิจการของสถานพยาบาลสัตว์นั้น ได้โดยใกล้ชิด (มาตรา 10)

7) ผู้รับอนุญาต ผู้ดำเนินการ และผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ในสถานพยาบาล สัตว์นั้นจะเป็นบุคคลคนเดียวกันก็ได้ (มาตรา 11)

8) การออกใบอนุญาตหรือการไม่ออกใบอนุญาตตามมาตรา 7 หรือมาตรา 9 ให้กระทำ ให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้อนุญาตได้รับคำขอที่มีรายละเอียดถูกต้องและครบถ้วน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้ไม่ออกใบอนุญาต ให้ผู้อนุญาตแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ใบอนุญาต (มาตรา 12)

9) ใบอนุญาตตามมาตรา 7 หรือมาตรา 9 ให้มีอายุสามปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาตนั้น ถ้าผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นคำขอเสียก่อนที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ ยื่นคำขอและชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตพร้อมกับการยื่นคำขอแล้ว ให้ประกอบ กิจการต่อไปได้จนกว่าผู้อนุญาตจะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้อนุญาตมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ให้คืนค่าธรรมเนียมการ ต่ออายุใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตตามส่วน โดยคำนวณเป็นรายเดือนนับแต่วันที่ มีคำสั่ง ไม่อนุญาตจนถึงวันสิ้นอายุของใบอนุญาตที่ขอต่ออายุนั้น เว้นแต่ในกรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่ง ไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตและรัฐมนตรีได้มีคำสั่งอนุญาตให้ประกอบกิจการไปพลางก่อน ถ้ารัฐมนตรีมีคำสั่งให้ยกอุทธรณ์ ให้นับแต่วันที่ มีคำสั่งให้ยกอุทธรณ์ เศษของหนึ่งเดือนถ้าถึงสิบห้าวัน หรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งเดือนถ้าไม่ถึงสิบห้าวันให้ปิดทิ้ง (มาตรา 13)

10) ในกรณีที่ผู้อนุญาตไม่ออกใบอนุญาตตามมาตรา 7 หรือมาตรา 9 หรือไม่อนุญาต ให้ต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา 13 ผู้ขอรับใบอนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ผู้อนุญาตไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ก่อนที่รัฐมนตรีจะมีคำวินิจฉัย อุทธรณ์ตามวรรคสอง รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ประกอบกิจการไปพลางก่อนได้ เมื่อผู้ขอต่อ อายุใบอนุญาตร้องขอ (มาตรา 14)

11) ในกรณีที่ใบอนุญาตตามมาตรา 7 หรือมาตรา 9 ชำรุดสูญหาย หรือถูกทำลาย ในสาระสำคัญ ให้ผู้รับอนุญาตแจ้งต่อผู้อนุญาตและยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ได้ทราบการชำรุด สูญหาย หรือถูกทำลายดังกล่าว

การขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 14)

การควบคุมสถานพยาบาลสัตว์

1) ผู้รับอนุญาตต้องแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้ ไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานพยาบาลสัตว์นั้น

- (1) ชื่อสถานพยาบาลสัตว์
- (2) ชื่อและรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ประกอบการสัตวแพทย์ในสถานพยาบาลสัตว์
- (3) รายการอัตราค่ารักษาพยาบาลและค่าบริการ

ลักษณะและรายละเอียดตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา 16)

2) ผู้รับอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตให้ตั้งสถานพยาบาลสัตว์ และใบอนุญาตให้
ดำเนินการสถานพยาบาลสัตว์ ไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานพยาบาลสัตว์นั้น (มาตรา 17)

3) ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการโฆษณาหรือประกาศ หรือยอมให้ผู้อื่น
โฆษณาหรือประกาศด้วยประการใด ๆ ซึ่งชื่อ ที่ตั้ง หรือกิจการของสถานพยาบาลสัตว์ คุณวุฒิหรือ
ความสามารถของผู้ประกอบการสัตวแพทย์ เพื่อชักชวนให้นำสัตว์ป่วยมารับการรักษาพยาบาล
ในสถานพยาบาลสัตว์ของตน โดยใช้ข้อความเกินความจริง หรือน่าจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด
ในสาระสำคัญเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล (มาตรา 18)

4) ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตเปลี่ยนแปลงการประกอบกิจการของสถานพยาบาลสัตว์
ให้แตกต่างไปจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาต หรือคัดแปลงต่อเติมอาคารสถานพยาบาลสัตว์ให้เปลี่ยนแปลง
ไปจากเดิมหรือก่อสร้างอาคารขึ้นใหม่ เพื่อใช้ในกิจการสถานพยาบาลสัตว์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต
จากผู้อนุญาต (มาตรา 19)

5) การเปลี่ยนชื่อสถานพยาบาลสัตว์และการเปลี่ยนตัวผู้ดำเนินการจะกระทำได้ต่อเมื่อ
ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต (มาตรา 20)

6) การย้ายสถานพยาบาลสัตว์ไปจัดตั้ง ณ ที่อื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต
จะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต ในกรณีเช่นนี้ให้ดำเนินการเสมือนผู้ขออนุญาต
จัดตั้งสถานพยาบาลสัตว์ใหม่ (มาตรา 21)

7) ผู้รับอนุญาตผู้ใดประสงค์จะโอนใบอนุญาตให้ตั้งสถานพยาบาลสัตว์ให้แก่บุคคล
ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 8 ให้ผู้รับอนุญาตแจ้งเป็นหนังสือต่อผู้อนุญาต
และให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต

การโอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 21/1)

8) ในกรณีที่ได้รับอนุญาตตายและทายาทหรือผู้ที่ได้รับความยินยอมจากทายาทแสดงความจำนงต่อผู้อนุญาตภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้อนุญาตตาย เพื่อขอประกอบกิจการที่ผู้ตายได้รับอนุญาตนั้นต่อไป เมื่อผู้อนุญาตตรวจสอบแล้วว่าบุคคลนั้นมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 8 ให้ผู้แสดงความจำนงนั้นประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าผู้แสดงความจำนงเป็นผู้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่วันที่ผู้อนุญาตตาย

การแสดงความจำนงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 21/2)

9) ผู้รับอนุญาตผู้ใดประสงค์จะเลิกกิจการสถานพยาบาลสัตว์ ต้องแจ้งเป็นหนังสือ และจัดทำรายงานที่จะปฏิบัติเกี่ยวกับสัตว์ป่วยส่งให้ผู้อนุญาตทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ผู้อนุญาตจะสั่งให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติตามกรอย่างใดอย่างหนึ่งก่อนเลิกกิจการก็ได้ (มาตรา 22)

10) ผู้ดำเนินการต้องดูแลมิให้ผู้ใด ซึ่งมีใช่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ในสถานพยาบาลสัตว์ซึ่งตนเป็นผู้ดำเนินการและมีให้มีการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ผิดสาขาหรือชั้นตามที่กำหนดในใบอนุญาตให้ตั้งสถานพยาบาลสัตว์ (มาตรา 23)

11) ผู้ดำเนินการต้องดูแลมิให้มีการรับสัตว์ป่วยไว้ค้างคืนเกินจำนวนที่พักสัตว์ป่วยตามที่กำหนดในใบอนุญาตให้ตั้งสถานพยาบาลสัตว์ เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินซึ่งหากไม่รับไว้อาจเกิดอันตรายแก่สัตว์ป่วย (มาตรา 24)

12) ผู้ดำเนินการต้องดูแลสถานพยาบาลสัตว์ให้สะอาดเรียบร้อย ปลอดภัย และมีลักษณะอันเหมาะสมแก่การใช้เป็นสถานพยาบาลสัตว์ (มาตรา 25)

13) ผู้ดำเนินการต้องจัดให้มีผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามสาขา ชั้น และจำนวนที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาอยู่ประจำสถานพยาบาลสัตว์ตลอดเวลาทำการ (มาตรา 26)

14) ผู้ดำเนินการต้องจัดให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้ ยา และเวชภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับสถานพยาบาลสัตว์ให้เพียงพออยู่เสมอ (มาตรา 27)

15) ผู้ดำเนินการต้องจัดให้มีหลักฐานเกี่ยวกับผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์และสัตว์ป่วยกับเอกสารที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลสัตว์ตามที่อธิบดีกำหนด และต้องเก็บรักษาไว้ให้อยู่ในสภาพที่ตรวจสอบได้ไม่น้อยกว่าสองปีนับแต่วันจัดทำ (มาตรา 28)

16) ผู้ดำเนินการมีหน้าที่จัดทำสถิติสัตว์ป่วยจากหลักฐานการบำบัดโรคสัตว์ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด (มาตรา 29)

17) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับผู้ประกอบการสัตวแพทย์ในสถานพยาบาลสัตว์ ผู้ดำเนินการต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้น (มาตรา 30)

18) ถ้าผู้ดำเนินการพ้นจากหน้าที่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เกินเจ็ดวัน ผู้ดำเนินการหรือผู้รับอนุญาตต้องมอบหมายให้ผู้ประกอบการสัตวแพทย์ผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา 10 ดำเนินการแทน ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้ดำเนินการแทนหรือผู้รับอนุญาตแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ให้ดำเนินการแทน

ผู้ดำเนินการแทนตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ดำเนินการ (มาตรา 31)

พนักงานเจ้าหน้าที่

1) ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นสถานพยาบาลสัตว์ที่ไม่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้

(2) เข้าไปในสถานพยาบาลสัตว์ในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบและควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(3) มีหนังสือเรียกผู้รับอนุญาต ผู้ดำเนินการ ผู้ประกอบการวิชาชีพการสัตวแพทย์* ในสถานพยาบาลสัตว์ หรือเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลสัตว์ มาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินคดี

(4) ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดี (มาตรา 32)

2) ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 32 ให้ผู้รับอนุญาต ผู้ดำเนินการ ผู้ประกอบการวิชาชีพการสัตวแพทย์ ในสถานพยาบาลสัตว์ และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสถานพยาบาลสัตว์นั้น อำนวยความสะดวกตามสมควร (มาตรา 33)

3) ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอ

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 34)

4) ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อนุญาตและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 35)

การปิดสถานพยาบาลสัตว์และการเพิกถอนใบอนุญาต

1) เมื่อปรากฏว่าผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการปฏิบัติการไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการแล้วแต่กรณี ปฏิบัติการให้ถูกต้องภายในเวลาที่เห็นสมควร แต่ทั้งนี้ไม่เป็นเหตุลบล้างความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 36)

2) ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งปิดสถานพยาบาลสัตว์เป็นการชั่วคราว เมื่อปรากฏว่าผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการ

(1) ไม่ปฏิบัติการตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีคำสั่งตามมาตรา 36

(2) ผ่าฝืนหรือ ไม่ปฏิบัติการให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป หรือ

(3) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

คำสั่งปิดสถานพยาบาลสัตว์ตามวรรคหนึ่งให้มีกำหนดเวลาตามที่ผู้อนุญาตเห็นสมควร แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้งให้ผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการทราบ แล้วแต่กรณี แต่ผู้อนุญาตจะเพิกถอนคำสั่งปิดสถานพยาบาลสัตว์ก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้ เมื่อได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัติ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 37)

3) ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 8 หรือมาตรา 10 แล้วแต่กรณี หรือมีกรณีตามมาตรา 37 (1) (2) หรือ (3) และผู้อนุญาตเห็นว่าเป็นการร้ายแรงอันอาจมีผลกระทบต่อการรักษาพยาบาลสัตว์ ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตของผู้นั้นได้ (มาตรา 38)

4) ในกรณีที่ผู้อนุญาตมีคำสั่งให้ปิดสถานพยาบาลสัตว์ตามมาตรา 37 หรือให้เพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 38 ให้ผู้อนุญาตมีหนังสือแจ้งพร้อมกับส่งคำสั่งไปยังผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการ แล้วแต่กรณี

หนังสือแจ้งตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดให้ผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการจัดทำรายงานที่จะปฏิบัติเกี่ยวกับสัตว์ป่วย ส่งให้ผู้อนุญาตทราบโดยเร็ว เพื่อผู้อนุญาตจะสั่งการให้ผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับสัตว์ป่วยนั้น

ถ้าไม่พบตัวผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการ หรือผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการไม่ยอมรับคำสั่งดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดคำสั่งไว้ในที่เปิดเผย ณ สถานพยาบาลสัตว์ และให้ถือว่าผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการนั้นได้รับทราบคำสั่งแล้วตั้งแต่วันที่ได้ปิดคำสั่ง

คำสั่งของผู้อนุญาตตามวรรคหนึ่ง จะโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือโดยวิธีอื่นใดอีกด้วยก็ได้ (มาตรา 39)

5) ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการที่ถูกสั่งปิดสถานพยาบาลสัตว์เป็นการชั่วคราวตามมาตรา 37 หรือที่ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 38 ประกอบกิจการสถานพยาบาลสัตว์นับแต่วันที่ทราบคำสั่งให้ปิดสถานพยาบาลสัตว์เป็นการชั่วคราวหรือคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตแล้วแต่กรณี (มาตรา 40)

6) ผู้ใดถูกเพิกถอนใบอนุญาตแล้ว จะขอรับใบอนุญาตใหม่อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา 41)

7) คำสั่งของผู้อนุญาตที่ได้สั่งตามมาตรา 37 หรือมาตรา 38 ผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการแล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งนั้น (มาตรา 42)

2.4 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

สถานการณ์การระบาดของโรคจากสัตว์นอกจากจะส่งผลกระทบต่อสัตว์โดยตรงแล้วยังส่งผลกระทบต่อประชาชนซึ่งรับเอาเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยการถูกกัด ข่วน หรือสัมผัสด้วยวิธีอื่นใดที่เป็นอันตรายเนื่องจากเมื่อรับเอาเชื้อโรคเข้าไปสู่ร่างกายจะมีอาการรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ เช่น โรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคที่เป็นแล้วไม่สามารถรักษาให้หายได้ ผู้ติดเชื้อจะเสียชีวิตทุกราย แต่โรคนี้สามารถป้องกันได้ โดยการร่วมมือและใส่ใจของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะต้องนำสัตว์ไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับว่ามีความสำคัญมากในการควบคุมการระบาดของโรค เพราะมีพื้นที่ดูแลรับผิดชอบและจำนวนสัตว์ที่ติดเชื้อเป็นจำนวนมาก กรมควบคุมโรค กรมปศุสัตว์ และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องร่วมมือกันดำเนินการที่จะทำให้ประเทศไทยปลอดจากโรคพิษสุนัขบ้าตามท้องที่การอนามัยโลก (WHO) และองค์การควบคุมโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ตั้งเป้าหมายเอาไว้

1) หน้าที่ของเจ้าของสัตว์ (มาตรา 5)

เจ้าของสุนัขต้องจัดการให้สุนัขรับการฉีดวัคซีนครั้งแรกเมื่ออายุ 2-4 เดือนและครั้งต่อไปตามที่กำหนดในใบรับรองการฉีดวัคซีน ซึ่งเจ้าของต้องไม่ปล่อยสัตว์ออกมาในที่สาธารณะ โดยเฉพาะสัตว์ที่ไม่มีเครื่องหมายประจำตัว จะถูกเจ้าพนักงานท้องถิ่นจับสัตว์กักขัง 5 วัน ถ้าไม่มีผู้ไปรับจะถูกทำลาย เมื่อสัตว์ถูกสัตว์อื่นที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัดหรือสัตว์มีอาการของโรคพิษสุนัขบ้า ให้แจ้งต่อสัตวแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขภายใน 24 ชั่วโมง

2) หน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 10)

สัตวแพทย์หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ซึ่งเป็นผู้ฉีดวัคซีนต้องมอบเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ซึ่งแสดงว่าสัตว์ควบคุมนั้นได้รับการฉีดวัคซีนแล้ว และใบรับรองการฉีดวัคซีนให้แก่เจ้าของสัตว์ควบคุม โดยสัตวแพทย์และผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ ต้องเก็บสำเนาใบรับรองการฉีดวัคซีนและหลักฐานการจ่ายเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ตามระเบียบของทางราชการ

สัตวแพทย์มีอำนาจเข้าไปในบ้าน โรงเรือน หรือสถานที่ เพื่อสอบถามจำนวน เพศ พันธุ์ อายุ และสีของสัตว์ควบคุม โดยให้กระทำได้ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

3) การประกาศกำหนดเขต (มาตรา 17)

อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดเขตท้องที่ เพื่อป้องกันการเกิดและการแพร่โรคพิษสุนัขบ้า โดยแจ้งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อแจ้งให้ราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการแล้วแต่กรณี

4) บทกำหนดโทษ

โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้มีทั้งโทษจำและโทษปรับ

การจัดการสุขาภิบาลสัตว์เลี้ยง เพื่อให้สัตว์เลี้ยงมีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ และปราศจากโรคต่าง ๆ หากจะนำมาใช้กับการคุ้มครองพันธุ์สัตว์พื้นเมืองแล้วสามารถที่จะนำเอาคำตอบที่ได้มาจากการวิจัยมาจัดทำเป็นกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์สัตว์พื้นเมือง เพื่อกำหนดกระบวนการวิธี และการจัดการพันธุ์สัตว์พื้นเมืองอันเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสมดุลของพันธุ์สัตว์พื้นเมือง

2.5 พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545

กฎหมายฉบับนี้เปลี่ยนแปลงวิชาชีพ การบำบัดโรคสัตว์ มาเป็นวิชาชีพการสัตวแพทย์ ซึ่งคํานิยามมาตรา 4 “วิชาชีพสัตวแพทย์” หมายความว่าวิชาชีพเกี่ยวกับการกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์เพื่อการตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การป้องกันโรค การบำบัดรักษา หรือการกำจัดโรคสัตว์ และการกระทำโดยตรงต่อร่างกายสัตว์ด้วยการฉีดสารหรือการสอดใส่วัตถุใด ๆ เข้าไปในร่างกายสัตว์เพื่อการตกแต่งหรือการบำรุงร่างกายสัตว์ การตอนหรือการขยายพันธุ์สัตว์ด้วยเทคนิคที่สามารถป้องกันการแพร่โรคทางการสืบพันธุ์ และให้ความหมายรวมถึงโรคติดต่อระหว่างสัตว์และมนุษย์ และการโภชนาบาลด้านสุขศาสตร์การอาหารและการปนเปื้อนในอาหารที่มีต้นกำเนิดมาจากสัตว์ และ“ผู้ประกอบการวิชาชีพการสัตวแพทย์” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สภา ดังนั้นการจะได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์จึงต้องขึ้นทะเบียนและใบอนุญาตและต้องปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

การสัตวแพทย์ โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้จัดตั้งสัตวแพทย์สภาเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 7 มีหน้าที่และอำนาจ ตามมาตรา 9 สัตวแพทย์สภามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) รับขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ (2) ทำคำสั่งตามมาตรา 44 (3) รับรองปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร อนุมัติบัตร หรือวุฒิบัตรในวิชาชีพการสัตวแพทย์ของสถาบันต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการสมัครเป็นสมาชิก (4) รับรองหลักสูตรต่าง ๆ สำหรับการฝึกอบรมเป็นผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ ของวิชาชีพการสัตวแพทย์ของสถาบันต่าง ๆ (5) รับรองวิทยฐานะของสถาบันที่ทำการฝึกอบรมใน (4) (6) ออกหนังสืออนุมัติหรือให้วุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์สาขาต่าง ๆ และออกหนังสือแสดงวุฒิอื่นในวิชาชีพการสัตวแพทย์ (7) ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสัตวแพทย์สภา

หมวด 5 การควบคุมการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้มีสิทธิประกอบวิชาชีพดังกล่าวโดยมิได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์สภา เว้นแต่ในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (1) การประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ที่กระทำต่อสัตว์ของตนเอง ยกเว้นกรณีเป็นการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์โดยมีขนาด ชนิด และจำนวนสัตว์ตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (2) การรักษาพยาบาลสัตว์โดยไม่รับสินจ้างรางวัล และการกระทำดังกล่าวต้องมีใช่เป็นการกระทำทางสัตวกรรมการใช้รังสีการฝังเข็มเพื่อบำบัดโรคหรือระงับความรู้สึกหรือให้ยาคควบคุมพิเศษวัตถุประสงค์ต่อจิตและประสาทหรือยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้วแต่กรณี (3) นักเรียน นักศึกษา หรือผู้รับการฝึกอบรมซึ่งทำการฝึกหัดหรือฝึกอบรมในความควบคุมของสถาบันการศึกษาวิชาสัตวแพทยศาสตร์ของรัฐ หรือที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการให้จัดตั้งสถาบันการศึกษาหรือสถาบันทางสัตวแพทย์อื่นที่สัตวแพทย์สภารับรอง ทั้งนี้ภายใต้ความควบคุมของเจ้าหน้าที่ผู้ฝึกหัดหรือผู้ให้การฝึกอบรมซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ (4) ข้าราชการพนักงาน ลูกจ้าง หรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม เทศบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด หรือสภาอากาศไทยซึ่งกระทำการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามอำนาจหน้าที่หรือตามที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานดังกล่าวมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร (5) บุคคลซึ่งกระทรวง ทบวง กรม เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด หรือสภาอากาศไทย มอบหมายให้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ ทั้งนี้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (6) การประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ของที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญของทางราชการหรือผู้สอนใน

สถาบันการศึกษาหรือสถาบันทางสัตวแพทย์อื่นที่สัตวแพทย์สภารับรองซึ่งมีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ของต่างประเทศ ทั้งนี้โดยอนุมัติของคณะกรรมการและหากฝ่าฝืน มาตรา 54 กำหนดโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ที่ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ต้องรักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสัตวแพทย์สภา ตามมาตรา 36 ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ต้องรักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสัตวแพทย์สภา

ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่การวิจัยจะได้จัดทำขึ้นมานั้นกำหนดโครงสร้างคณะกรรมการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองโดยให้ผู้แทนจากสภาการสัตวแพทย์เป็นกรรมการด้วยนั้นเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 จึงน่าจะมีความเหมาะสม

2.6 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

เนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกระทำการทารุณ และเจ้าของสัตว์ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ ทั้งในระหว่างการเลี้ยงดู การขนส่ง การนำสัตว์ไปใช้งาน หรือใช้ในการแสดง เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองตามธรรมชาติของสัตว์อย่างเหมาะสม

การที่จะคุ้มครองสัตว์ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ที่มีเจ้าของหรือไม่มีเจ้าของ เพื่อให้สัตว์เหล่านั้นถูกระทำการทารุณกรรม และกำหนดให้ผู้ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ โดยสัตว์จะได้รับการคุ้มครองตามธรรมชาติและเพื่อให้สัตว์พันธุ์พื้นเมืองของไทย ได้นำมาใช้ประโยชน์ในเชิงนันทนาการ รวมถึงการใช้แรงงานเพื่อประโยชน์ของผู้เลี้ยงอย่างเหมาะสม

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีสาระสำคัญของบทบัญญัติ ดังนี้

นิยามศัพท์ (มาตรา 3)

สัตว์ หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตามและให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การทารุณกรรม หมายความว่า การกระทำหรือคเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือ

อาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์พิการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบภารกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ

การจัดสวัสดิภาพสัตว์ หมายความว่า การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ

เจ้าของสัตว์ หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย

องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ หมายความว่า คณะบุคคลหรือนิติบุคคล ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

สถานสงเคราะห์สัตว์ หมายความว่า สถานที่สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ หรือสถานที่สำหรับใช้ในการให้ความช่วยเหลือหรืออภิบาลสัตว์ที่ถูกทอดทิ้ง สัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ หรือสัตว์ที่ถูกกระทำการทารุณกรรม

ตามคำนิยามความหมายของคำว่า “สัตว์” กว้างมากครอบคลุมสัตว์ทุกประเภทที่เป็นสัตว์เลี้ยงที่มีเจ้าของหรือไม่มีเจ้าของ เช่นสุนัขจรจัด ช้างถนนก็อยู่ในความหมายนี้ซึ่งน่าจะหมายถึงสัตว์พันธุ์พื้นเมืองได้

คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

1) ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบดีกรมการศาสนา อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ อธิบดีกรมอนามัย อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการอธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอนโยบาย แผน มาตรการ และแนวทางที่สร้างความตระหนักในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ต่อรัฐมนตรี

(2) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(3) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกประกาศตามพระราชบัญญัตินี้

(4) กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(5) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา 8)

องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์

(1) คณะบุคคลหรือนิติบุคคลใดมีวัตถุประสงค์หรือดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ และไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ต่อนายทะเบียนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียน ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา 11)

(2) องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์อาจได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐในการดำเนินกิจกรรม ดังต่อไปนี้

(2.1) การจัดเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(2.2) การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(2.3) การจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการป้องกันการทารุณกรรม หรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(2.4) การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(2.5) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ (มาตรา 12)

(3) ในกรณีที่ปรากฏว่าองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ใดดำเนินกิจกรรม โดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือดำเนินการในทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือกระทำการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือและกำหนดระยะเวลาให้ระงับการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว หากองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้นได้ (มาตรา 13)

สถานสงเคราะห์สัตว์

(1) เพื่อสนับสนุนการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในทางพาณิชย์หรือไม่แสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ต่อนายทะเบียนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียน ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา 14)

(2) ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา 14 แล้ว อาจได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(2.1) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(2.2) การควบคุมปริมาณสัตว์และการป้องกันโรคระบาดสัตว์ภายในสถานสงเคราะห์สัตว์

(2.3) การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ (มาตรา 15)

(3) ในกรณีที่ปรากฏว่าสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา 14 ดำเนินกิจกรรมในลักษณะทางพาณิชย์หรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน กระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือไม่จัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือและกำหนดระยะเวลาให้สถานสงเคราะห์สัตว์ปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสม หากสถานสงเคราะห์สัตว์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของสถานสงเคราะห์สัตว์นั้นได้ (มาตรา 16)

การอุทธรณ์

(1) ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนตามมาตรา 11 หรือมาตรา 14 ผู้ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่ง (มาตรา 17)

(2) ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนตามมาตรา 13 หรือมาตรา 16 ผู้ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่ง การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุทุเลาการบังคับตามคำสั่ง เว้นแต่ผู้อุทธรณ์จะร้องขอและคณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งนั้นไว้ชั่วคราว (มาตรา 18)

(3) ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา 17 และมาตรา 18 ให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ในการอุทธรณ์ และในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (มาตรา 19)

การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

(1) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา 20)

(2) การกระทำความผิดต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20

(2.1) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร

(2.2) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่าย

เนื้อสัตว์

(2.3) การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์

(2.4) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตว์แพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วย พิการ หรือบาดเจ็บและไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน

(2.5) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา

(2.6) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน

(2.7) การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์โดยผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สภาตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

(2.8) การตัด หู หาง ขน เขา หรืองาโดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์หรือการดำรงชีวิตของสัตว์

(2.9) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น

(2.10) การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ

(2.11) การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของ

คณะกรรมการ (มาตรา 21)

การจัดสวัสดิภาพสัตว์

(1) เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดการออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์ (มาตรา 22)

(2) ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองให้แก่ผู้ซึ่งประสงค์จะนำสัตว์ไปดูแลแทน (มาตรา 23)

(3) การขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง เจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดการออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะสภาพ และอายุของสัตว์ (มาตรา 24)

พนักงานเจ้าหน้าที่

1) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือเรียกเจ้าของสัตว์ ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้ดูแลสถานสงเคราะห์สัตว์ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(2) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อดำเนินการตรวจสอบ เมื่อได้รับแจ้งหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

(3) สั่งให้หยุดซึ่งยานพาหนะเพื่อดำเนินการตรวจสอบ เมื่อได้รับแจ้งหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

(4) ยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากของสัตว์ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าถูกฆ่าหรือถูกทารุณกรรม รวมทั้งเอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

(5) นำสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมไปตรวจรักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ที่ตกอยู่ในภยันตราย ในกรณีที่น่าเชื่อว่าสัตว์นั้นไม่มีผู้ใดให้การรักษาหรือช่วยเหลือ

การเข้าไปในสถานที่ตาม (2) เพื่อทำการตรวจค้นต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเน้นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ จะมีการยกย้าย ชุกซ่อน หรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้ดำเนินการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น (มาตรา 25)

2) ในกรณีที่พบสัตว์ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ตามความเหมาะสม (มาตรา 26)

3) ในกรณีที่พบสัตว์ตกอยู่ในสภาพที่ทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บสาหัสและสัตวแพทย์เห็นว่าการให้สัตว์มีชีวิตอยู่ต่อไปจะได้รับความทุกข์ทรมานจนเกินสมควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ฆ่าสัตว์นั้นได้

การฆ่าสัตว์ตามวรรคหนึ่ง จะต้องดำเนินการ โดยสัตวแพทย์ และในกรณีที่สัตว์นั้นมีเจ้าของต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของสัตว์ (มาตรา 27)

4) ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 25 ให้เจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับอำนาจความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร (มาตรา 28)

5) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อเจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา 29)

6) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 30)

2.7 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

สัตว์เลี้ยงของไทยถือเป็นการสร้างรายได้แก่เกษตรกรไทยแต่ก็มักจะเผชิญกับปัญหาการเกิดโรคระบาดสัตว์ที่ส่งผลกระทบต่อการบริโภค ทำให้สัตว์ที่เลี้ยงในเชิงพาณิชย์ไม่สามารถจำหน่ายได้ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจึงต้องทำการควบคุมโรคระบาดสัตว์เพื่อหยุดยั้งโรค และมีกฎหมายเฉพาะควบคุม คือ พระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 และมีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ยกเลิกฉบับปี พ.ศ. 2499 เป็นพระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2558 โดยมีหลักการและเหตุผลคือ “ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน”

กฎหมายฉบับนี้ได้ให้คำนิยามในมาตรา 4 คำว่าสัตว์ หมายความว่า

(1) ช้าง ม้า โคน กระบือ ลา ล่อ แพะ แกะ สุกร สุนัข แมว กระจง ลิง ชะนี และให้หมายความรวมถึงน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ และเอ็มบริโอ (ตัวอ่อนของสัตว์ที่ยังไม่เจริญเติบโตจนถึงขั้นที่มีอวัยวะครบบริบูรณ์) ของสัตว์เหล่านี้ด้วย

(2) สัตว์ปีก จำพวกนก ไก่ เป็ด ห่าน และให้หมายความรวมถึงไข่สำหรับใช้ ทำพันธุ์ด้วย และ

(3) สัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากความหมายของคำว่า สัตว์ แม้จะไม่มีการแยกประเภทว่าเป็นสัตว์เลี้ยง หรือสัตว์พันธุ์พื้นเมือง แต่สัตว์บางประเภทก็เป็นสัตว์พันธุ์พื้นเมือง เช่น ช้างและเมื่อเกิดโรคระบาดสัตว์ขึ้นมา

1) การประกาศเขตโรคระบาดและเขตปลอดโรคระบาด

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาด (มาตรา 21) และ รัฐมนตรีมีอำนาจ ประกาศ เขตปลอดโรคระบาด เขตควบคุมโรคระบาดและเขตกั้นชนโรคระบาด (มาตรา 17)

ในท้องที่ที่ยังมิได้ประกาศเป็นเขตปลอดโรคระบาดตามหมวด 2 หรือ ในท้องที่ที่ยังมิได้ประกาศเป็นเขตโรคระบาด เขตสงสัยว่ามีโรคระบาด หรือเขตโรคระบาดชั่วคราว ตามหมวด 3 ถ้ามีสัตว์ป่วยหรือตายโดยรู้ว่าเป็น โรคระบาด หรือมีสัตว์ป่วยหรือตายโดยปัจจุบัน อันไม่อาจคิดเห็นได้ว่าป่วยหรือตายโดยเหตุใด หรือในหมู่บ้านเดียวกัน หรือในบริเวณใกล้เคียงกัน มีสัตว์ตั้งแต่สองตัวขึ้นไปป่วยหรือตาย มีอาการคล้ายคลึงกันในระยะเวลาห่างกันไม่เกินเจ็ดวัน ให้เจ้าของแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่สารวัตร หรือสัตวแพทย์ท้องที่ภายในเวลาเย็นสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่สัตว์ป่วยหรือตาย (มาตรา 8)

2) หลักเกณฑ์การประกาศโรคระบาด

(1) ภายในเขตปลอดโรคระบาด ถ้าปรากฏว่ามีโรคระบาดหรือมีเหตุ อันควรสงสัยว่ามีโรคระบาด ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือสัตวแพทย์จะประกาศเขตโรคระบาด เขต สงสัยว่ามีโรคระบาด หรือเขตโรคระบาดชั่วคราว แล้วแต่กรณี ตามหมวด 3 ก็ได้ (มาตรา 14)

(2) ในเขตท้องที่จังหวัดใด มี หรือสงสัยว่ามีโรคระบาดให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดนั้น มีอำนาจประกาศกำหนดเขตท้องที่จังหวัดนั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เป็นเขตโรค ระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาด แล้วแต่กรณี ประกาศนี้ให้ระบุนชนิดของสัตว์และโรคระบาด ไว้ด้วย และให้ปิดไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ บ้านกำนัน บ้านผู้ใหญ่บ้าน และที่ ชุมชนุมชน ภายในเขตนั้น (มาตรา 15)

(3) ในกรณีที่สัตวแพทย์เห็นว่า โรคระบาดที่ตรวจพบในท้องที่ของตน หรือท้องที่อื่น ที่ติดต่อกับท้องที่ของตนจะระบาดออกไป ให้สัตวแพทย์มีอำนาจประกาศเป็น หนังสือกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราว มีรัศมีไม่เกินห้ากิโลเมตรจากที่ที่ตรวจพบโรคระบาดนั้น ประกาศนี้ให้ระบุน ชนิดของสัตว์และโรคระบาดไว้ด้วย และให้ปิดไว้ ณ บ้านกำนัน บ้านผู้ใหญ่บ้าน และที่ชุมชนุมชน ภายในเขตนั้น และให้ใช้บังคับได้สามสิบวันนับแต่วันประกาศ (มาตรา 16)

(4) เมื่อได้มีประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรค ระบาดตาม มาตรา 15 หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 แล้ว ห้ามมิให้ ผู้ใดเคลื่อนย้าย สัตว์ หรือซากสัตว์ภายในเขตนั้น หรือเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ เข้าในหรือออก นอกเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ (มาตรา 17)

(5) ภายในเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามมาตรา 15 หรือเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 ให้สัตวแพทย์มีอำนาจตามมาตรา 10 และให้มีอำนาจ ดังต่อไปนี้ อีกด้วย คือ (1) ออกประกาศหรือสั่งเป็นหนังสือให้บรรดาเจ้าของแจ้งจำนวนสัตว์บางชนิด และถ้าเห็นสมควรจะให้นำสัตว์นั้นมาให้ได้รับการตรวจ หรือป้องกัน โรคระบาด ก็ได้ (2) สั่งให้เจ้าของสัตว์ที่ได้ผ่านการตรวจ หรือป้องกัน โรคระบาดแล้วนำสัตว์นั้น มาประทับเครื่องหมายที่ตัวสัตว์ หรือ (3) สั่งกักยานพาหนะที่บรรทุกสัตว์หรือซากสัตว์เพื่อตรวจโรคระบาด และถ้า เห็นสมควรจะสั่งกักสัตว์หรือซากสัตว์นั้นเพื่อคุมไว้สังเกตตามความจำเป็นก็ได้ (มาตรา 18)

(6) ภายในเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามมาตรา 15 หรือเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 ถ้ามีสัตว์ป่วยหรือตาย ให้เจ้าของแจ้งต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ สारวัตร หรือสัตวแพทย์ ภายในเวลาสิบสองชั่วโมงนับแต่เวลาที่สัตว์ป่วยหรือตาย และ ให้นำความในมาตรา 8 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา 19)

(7) ในเขตท้องที่จังหวัดใด ซึ่งได้ประกาศเป็นเขตโรคระบาดหรือเขต สงสัยว่ามีโรคระบาด ถ้าปรากฏว่าโรคระบาดนั้นได้สงบลงหรือปรากฏว่าไม่มีโรคระบาด โดยเด็ด ขาดแล้วแต่กรณี ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศเช่นนั้นเสีย (มาตรา 20)

3) การดำเนินการเมื่อเกิดโรคระบาดสัตว์ มาตรา 21- มาตรา 23 กำหนดการดำเนินการ ดังนี้

(1) ในท้องที่จังหวัดใดมีหรือสงสัยว่ามีโรคระบาด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจ ประกาศกำหนดท้องที่จังหวัดนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดแล้วแต่กรณีและให้ระบุนชนิดของสัตว์และ โรคระบาด รวมทั้งสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย โดยให้ปิดไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ศาลาว่าการเมืองพัทยา สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเทศบาล ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ที่ชุมชนชุมชนภายในท้องที่นั้น และที่ทำการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง (มาตรา 21)

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ตามที่กำหนดในประกาศดังกล่าว เข้า ออก ผ่าน หรือภายในเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบประจำเขตนั้นทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย (มาตรา 22)

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งยกเลิกประกาศเขตโรคระบาดชั่วคราว หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาด (มาตรา 23)

(4) ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน หรือมีไว้เพื่อขายซึ่งน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์หรือเอ็มบริโอของช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่

รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือมีพ่อพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าวเพื่อให้บริการผสมพันธุ์แก่สัตว์ของบุคคลอื่น โดยวิธีธรรมชาติต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน(มาตรา 25)

4) ประเภทสัตว์ที่ถูกควบคุม

สัตว์ที่ถูกควบคุมตามมาตรา 24คือช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า สุนัข แมว นก ไก่ เป็ด ห่าน รวมถึงไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์รวมถึงซากสัตว์ของ และ สัตว์หรือซากสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และกฎหมายกำหนดให้ผู้ทำการค้าหรือหากำไร ในลักษณะคนกลางซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์เหล่านั้นนั้นต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

5) มาตรการที่นำมาใช้ควบคุม

(1) ผู้ใดทำการค้าหรือหากำไรในลักษณะคนกลางซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ ต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 24)

(2) ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน หรือมีไว้เพื่อขายซึ่งน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์หรือเอ็มบริโอของช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือมีพ่อพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าวเพื่อให้บริการผสมพันธุ์แก่สัตว์ของบุคคลอื่น โดยวิธีธรรมชาติต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน (มาตรา 25)

(3) ใบอนุญาตมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต (มาตรา 26)

(4) ในกรณีที่สัตว์ป่วยตามวรรคก่อน ให้เจ้าของควบคุมสัตว์ป่วยทั้งหมดไว้ภายในบริเวณที่สัตว์อยู่ และห้ามมิให้เจ้าของหรือบุคคลอื่นใดเคลื่อนย้ายสัตว์ป่วยไปจากบริเวณนั้น ในกรณีที่สัตว์ตายตามวรรคก่อน ให้เจ้าของควบคุมซากสัตว์นั้นให้คงอยู่ ณ ที่ที่สัตว์นั้นตาย และห้ามมิให้เจ้าของหรือบุคคลอื่นใดเคลื่อนย้าย ซ้ำแหละ หรือกระทำการใดๆ แก่ซากสัตว์นั้น ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่สารวัตร หรือสัตวแพทย์ไม่อาจมาตรวจซากสัตว์นั้นภายในเวลาที่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่สัตว์นั้นตาย ให้เจ้าของฝังซากสัตว์นั้นได้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตร สำหรับซากสัตว์ใหญ่ให้พูนดินกลบหลุมเหนือระดับผิวดินไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตรอีกด้วย (มาตรา 8)

(5) ในกรณีที่สัตว์ป่วยตามวรรคก่อน ให้เจ้าของควบคุมสัตว์ป่วยทั้งหมดไว้ภายในบริเวณที่สัตว์อยู่ และห้ามมิให้เจ้าของหรือบุคคลอื่นใดเคลื่อนย้ายสัตว์ป่วยไปจากบริเวณนั้น ในกรณีที่สัตว์ตายตามวรรคก่อน ให้เจ้าของควบคุมซากสัตว์นั้นให้คงอยู่ ณ ที่ที่สัตว์นั้นตาย และห้ามมิให้เจ้าของหรือบุคคลอื่นใดเคลื่อนย้าย ซ้ำแหละ หรือกระทำการใดๆ แก่ซากสัตว์นั้น ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่สารวัตร หรือสัตวแพทย์ไม่อาจมาตรวจซากสัตว์นั้นภายในเวลาที่สิบแปดชั่วโมง นับแต่ เวลาที่สัตว์นั้นตาย ให้เจ้าของฝังซากสัตว์นั้นได้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตร

สำหรับ ชากสัตว์ใหญ่ให้พุนดินกลบหลุมเหนือระดับผิวดินไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตรอีกด้วย (มาตรา 8)

(6) การจัดการสัตว์ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือสารวัตรในได้มีการแจ้งตามมาตรา 8 หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสัตว์ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือสารวัตรมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของจัดการดังต่อไปนี้ (มาตรา 9)

(1) ให้กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ป่วย หรือสงสัยว่าป่วยไว้ภายในเขตและตามวิธีการ ที่กำหนดให้

(2) ให้ฝัง หรือเผาซากสัตว์นั้น ณ ที่ที่กำหนดให้ ถ้าการฝังหรือเผาไม่อาจทำได้ ให้สังทำลายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควร หรือ (3) ให้กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ที่อยู่ร่วมฝูง หรือเคยอยู่ร่วมฝูงกับสัตว์ที่ป่วย หรือ สงสัยว่าป่วยหรือตายไว้ภายในเขต และตามวิธีการที่กำหนดให้

(7) การจัดการสัตว์ป่วยหรือตายโดยโรคระบาดเป็นอำนาจของสัตวแพทย์ ตามมาตรา 10 เมื่อได้มีการแจ้งตามมาตรา 8 หรือตรวจพบ หรือมีเหตุอันควรสงสัย ว่าสัตว์ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด ให้สัตวแพทย์มีอำนาจเข้าตรวจสัตว์หรือซากสัตว์นั้น และให้มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของจัดการ ดังต่อไปนี้

(1) ให้กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ป่วย หรือสงสัยว่าป่วยไว้ภายในเขต และตามวิธีการที่กำหนดให้ หรือให้ได้รับการรักษาตามที่เห็นสมควร

(2) ให้ฝัง หรือเผาซากสัตว์นั้นทั้งหมด หรือแต่บางส่วน ณ ที่ที่กำหนดให้ ถ้าการฝังหรือเผาไม่อาจทำได้ ก็ให้ทำลายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควร

(3) ให้กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ที่อยู่ร่วมฝูง หรือเคยอยู่ร่วมฝูงกับสัตว์ที่ป่วย หรือ สงสัยว่าป่วย หรือตาย ไว้ภายในเขต และตามวิธีการที่กำหนดให้ หรือให้ได้รับการป้องกันโรคระบาดตามที่เห็นสมควร

(4) ให้ทำลายสัตว์ที่เป็น โรคระบาด หรือสัตว์ หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมติรัฐมนตรี ในกรณีนี้ให้เจ้าของ ได้รับค่าชดใช้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของราคาสัตว์ซึ่งอาจขายได้ในตลาดท้องที่ก่อนเกิดโรคระบาด เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าของได้จงใจกระทำความผิดต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

(5) ให้กำจัดเชื้อ โรคที่อาหารสัตว์ หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาดตามวิธีการที่กำหนดให้ หรือ

(6) ให้ทำความสะอาด และทำลายเชื้อ โรคระบาด หรือพาหะของโรคระบาดในที่ดิน อาคาร ยานพาหนะ หรือสิ่งของ ตามวิธีการที่กำหนดให้

6) การนำเข้า นำออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร

สุนัข แมว กระต่าย ลิง ชะนี รวมถึงน้ำเชื้อสำหรับผสม พันธุ์สัตว์เหล่านี้ และสัตว์ปีก จำพวกนก ไก่ เป็ด ห่าน รวมถึงไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์ ให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเฉพาะการนำเข้า นำออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร หรือการอย่างอื่น ตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 6)

7) การป้องกันมิให้เกิดโรคระบาด

เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดโรคระบาดสำหรับสัตว์ ชนิดใดในท้องที่ใด ก็ให้มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดท้องที่นั้นทั้งหมด หรือแต่ บางส่วนเป็นเขตปลอด โรคระบาด ประกาศนี้ให้ระบุนิคมของสัตว์และโรคระบาดไว้ด้วย (มาตรา 11)

เมื่อได้ประกาศเขตปลอดโรคระบาดตามมาตรา 11 แล้วห้ามมิให้ ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์เข้าไป หรือผ่านเขตนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี หรือสัตวแพทย์ ซึ่งอธิบดีมอบหมาย (มาตรา 12)

8) หน้าที่ของเจ้าของสัตว์

(1) ภายในเขตปลอดโรคระบาด ให้เจ้าของสัตว์มีหน้าที่ปฏิบัติกรตาม มาตรา 8 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่และสารวัตรมีอำนาจตามมาตรา 9 และให้สัตวแพทย์มีอำนาจตาม มาตรา 10 และมาตรา 18 (มาตรา 13)

(2) ห้ามมิให้บุคคลใดทำการค้า ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ห้ามมิให้บุคคลใดทำการค้า ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือทำการค้าซากสัตว์ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับ ใบอนุญาตจากนายทะเบียน (มาตรา 21)

ห้ามมิให้บุคคลใดขาย จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน หรือมีไว้ เพื่อขายซึ่งน้ำเชื้อ สำหรับผสมพันธุ์หรือเอ็มบริโอของม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ ชนิดอื่นตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 21 ทวิ)

ใบอนุญาตตามมาตรา 21 หรือมาตรา 21 ทวิ ให้ใช้ได้จนถึง วันสิ้นปีปฏิทินแห่งปีที่ออก (มาตรา 22)

ผู้ทำการค้าสัตว์หรือซากสัตว์ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน ใบอนุญาต (มาตรา 23)

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 21 หรือมาตรา 21 ทวิ ผ่าฝืน ต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตให้สัตว์แพทย์มีอำนาจยึด ใบอนุญาตของผู้นั้นไว้เพื่อเสนอนายทะเบียน ถ้านายทะเบียนเห็นสมควรจะสั่งพักใช้หรือเพิกถอน ใบอนุญาตนั้นเสียก็ได้ ผู้ถูกยึด พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี หรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ถูกยึด พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตแล้วแต่กรณี คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นที่สุด (มาตรา 24)

9) บทกำหนดโทษ

โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้มีทั้งโทษจำและโทษปรับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนิติกร กรมปศุสัตว์ ให้ความเห็นว่าพระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2558 เป็นกฎหมายที่มุ่งจะป้องกัน และควบคุมโรคระบาดมิให้มีการแพร่กระจายโดยการกำหนดประเภทสัตว์ที่ควบคุม การประกาศเขตควบคุมโรคระบาดและเขตปลอดโรคระบาด รวมทั้งขั้นตอนดำเนินการเมื่อเกิดโรคระบาดสัตว์ไว้อย่างชัดเจน ที่สำคัญคือกำหนดหน้าที่ผู้เลี้ยง ผู้จำหน่าย สัตว์และซากสัตว์รวมทั้งกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้อย่างชัดเจนโรคระบาดสัตว์หากเกิดขึ้นแล้วย่อมมีความรุนแรงที่นอกจากจะทำให้สัตว์ป่วยและตายเป็นจำนวนมากแล้วยังอาจกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้จึงต้องมีกฎหมายควบคุม หากพิจารณาถึงสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่เป็นสัตว์อยู่ใกล้ชิดกับผู้เลี้ยงมากดังนั้นเมื่อเกิดโรคระบาดสัตว์สัตว์พันธุ์พื้นเมืองก็ย่อมจะมีโอกาสติดโรคได้ กฎหมายฉบับนี้จึงครอบคลุมไปถึงสัตว์พันธุ์พื้นเมืองด้วย

2.8 พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558

ในการเลี้ยงสัตว์ให้เจริญเติบโต แข็งแรง และมีสุขภาพดี ไม่เป็นโรค นั้นส่วนสำคัญคืออาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ จะต้องมีความปลอดภัยและมีสารอาหารที่เหมาะสมสำหรับสัตว์ต่างประเภท ต่างพันธุ์ ซึ่งหากเป็นการเลี้ยงเป็นฟาร์ม หรือเป็นปศุสัตว์ การให้อาหารจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ซึ่งพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525 มีหลักการของกฎหมายคือเพื่อควบคุมอาหารสัตว์ที่ใช้เลี้ยงสัตว์ และเพื่อไม่ให้เกิดโรคระบาด โดยมาตรา 4 ให้คำนิยาม คำว่าอาหารสัตว์ หมายความว่า

(1) วัตถุที่มุ่งหมายเพื่อใช้หรือใช้เลี้ยงสัตว์ โดยการให้กิน ดื่ม เลี้ยง หรือนำเข้าสู่ร่างกายสัตว์โดยวิธีการใด ๆ หรือ

(2) วัตถุที่มุ่งหมายเพื่อใช้หรือใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหารสัตว์

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากอาหารสัตว์ก็คือการใช้อาหารสัตว์ซึ่งมีส่วนผสมของสารเร่งการเจริญเติบโตหรือสารเร่งเนื้อแดง และสารดังกล่าวบางชนิดเป็นสาเหตุให้เกิดอันตรายแก่สัตว์หรือมนุษย์ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากสัตว์ได้ในกรณีที่เป็นสารตกค้าง ดังนั้น มาตรา 14 ระบุห้ามมิให้ผู้ใดผลิต

หรือนำเข้าเพื่อขายซึ่งอาหารสัตว์ เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตผลิตอาหารสัตว์หรือใบอนุญาตนำเข้า ซึ่งอาหารสัตว์จากผู้อนุญาต ซึ่งใช้วิธีการควบคุมการนำเข้าเพื่อจำหน่ายต้องขอใบอนุญาต

1) คณะกรรมการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

คณะกรรมการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นรองประธานกรรมการ อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมศุลกากร เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา และเลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนห้าคนเป็นกรรมการ ในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากผู้แทนสหกรณ์หนึ่งคน ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรตามกฎหมายสองคน และผู้แทนผู้ประกอบการธุรกิจภาคอุตสาหกรรมอาหารสัตว์สองคน ให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 9)

2) การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต (มาตรา 18)

ผู้ใดประสงค์จะผลิตเพื่อขาย หรือนำเข้าเพื่อขายอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ ให้ยื่นคำขออนุญาต และเมื่อผู้อนุญาตออกใบอนุญาตให้แล้วจึงจะผลิตเพื่อขาย หรือนำเข้าเพื่อขายอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะนั้นได้ โดยประเภทของใบอนุญาตมีดังต่อไปนี้

- (1) ใบอนุญาตผลิตอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ
- (2) ใบอนุญาตนำเข้าอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ
- (3) ใบอนุญาตขายอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ

3) หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต (มาตรา 23)

ผู้รับใบอนุญาตผลิตอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะต้องจัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคารแสดงว่าเป็นสถานที่ผลิตอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ หรือเป็นสถานที่เก็บอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ ลักษณะ ขนาดของป้าย และข้อความที่แสดงในป้าย โดยมีการแยกเก็บอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะเป็นสัดส่วนต่างหากจากสิ่งทีอาจทำให้อาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะเสื่อมคุณภาพ และมีฉลากสำหรับอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะอย่างชัดเจน

4) การควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ (มาตรา 31)

ห้ามผู้ใดผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือขายอาหารสัตว์ ดังต่อไปนี้ 1) อาหารสัตว์ปลอมปน 2) อาหารสัตว์เสื่อมคุณภาพ 3) อาหารสัตว์ผิดมาตรฐาน 4) อาหารสัตว์ที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ และ 5) อาหารสัตว์ที่อธิบดีสั่งเพิกถอนทะเบียน

5) อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 48)

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ เข้าไปในสถานที่ผลิต นำเข้า ขาย หรือเก็บอาหารสัตว์ ในระหว่างเวลาทำการของสถานที่นั้น เข้าไปในสถานที่เลี้ยงสัตว์ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึง พระอาทิตย์ตก หรือเข้าไปในยานพาหนะที่บรรทุกอาหารสัตว์ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการ กระทำความคิด สามารถตรวจสอบอาหารสัตว์ ภาชนะบรรจุ เอกสาร หรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ อาหารสัตว์ รวมตลอดทั้งวิธีการผลิตอาหารสัตว์ หรือวิธีการเก็บรักษา และ นำอาหารสัตว์หรือวัตถุ ที่สงสัยว่าเป็นอาหารสัตว์ในปริมาณพอสมควร ไปเป็นตัวอย่างเพื่อทดสอบ ตรวจสอบ หรือวิเคราะห์ รวมถึง คั้น ยืด หรืออัดอาหารสัตว์ ภาชนะบรรจุ เอกสาร หรือสิ่งใด ๆ เกี่ยวกับอาหารสัตว์ และ ทำหนังสือเรียกให้บุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารและหลักฐานที่จำเป็นเพื่อประกอบการ พิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการ

6) บทกำหนดโทษ

โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้มีทั้งโทษจำและโทษปรับ

จากบทบัญญัติของกฎหมายหากนำมาใช้กับปัญหาการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์และ คุ่มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคแล้วสามารถที่จะนำเอาคำตอบที่ได้มาจากการวิจัยมาจัดทำ กฎหมายเพื่อกำหนดให้มีการห้ามมิให้มีการนำสัตว์พันธุ์พื้นเมืองมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรือ การค้าก็จะต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการบริโภคสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่มาจากการเพาะเลี้ยง ที่ไม่ถูกหลักทางวิชาการเพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้บริโภค

2.9 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559

การเลี้ยงสัตว์มีเป้าหมายสำคัญคือการใช้สัตว์ที่เลี้ยงไว้สำหรับเป็นอาหารซึ่งมีการ ดำเนินการในลักษณะของการเป็นปศุสัตว์ คือมีการเลี้ยงเป็นจำนวนมากเพื่อการพาณิชย์ หรือ เลี้ยงทั่วไปของเกษตรกรแต่ก็มีเป้าหมายคือการขายเพื่อนำไปเป็นอาหาร ดังนั้นจึงได้มีธุรกิจโรงฆ่าสัตว์ ดำเนินการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมสุขอนามัย เพื่อป้องกันเชื้อโรคต่าง ๆ ที่จะมาจากการการฆ่าสัตว์และส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยของผู้บริโภค และ เพื่อการควบคุมราคาจึงได้มีกฎหมายควบคุม คือ พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่าย เนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 ซึ่งมีหลักการและเหตุผลในการตรากฎหมาย คือ “เนื่องจากเกิดภาวะขาดแคลน เนื้อสัตว์สำหรับบริโภคในหลายพื้นที่ของประเทศทำให้ราคาเนื้อสัตว์ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเนื้อสัตว์ในระยะยาวเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภคอย่างแท้จริง จำต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นการค้าแบบเสรีไม่ให้มีการผูกขาด สมควรปรับปรุง กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้”

การที่จะควบคุมการผลิต จำหน่าย เนื้อสัตว์เพื่อการบริโภคนั้น จำเป็นจะต้องอยู่ภายใต้การผลิตที่มีคุณภาพ รวมถึงให้เป็นการค้าแบบเสรีไม่ให้เกิดการผูกขาด ซึ่งสัตว์พันธุ์พื้นเมืองในประเทศไทยนิยมนำมาบริโภคหลายชนิดอาจทำให้เกิดเกิดภาวะขาดแคลนเนื้อสัตว์สำหรับบริโภคของประเทศได้รวมถึงปัญหาทำให้ราคาเนื้อสัตว์ปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการควบคุมดูแล และมีการจัดการที่ดี

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 มีสาระสำคัญของบทบัญญัติ ดังนี้

1) การให้นิยามศัพท์ (มาตรา 4)

สัตว์ หมายความว่า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร นกกระทาจอกเทศ ไก่ เป็ด ห่าน และสัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การประกอบกิจการฆ่าสัตว์ หมายความว่า การดำเนินการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์

เนื้อสัตว์ หมายความว่า เนื้อหรือส่วนอื่นของสัตว์ที่ตายแล้วและยังมิได้ปรุงแต่งให้เป็นอาหาร หรือมิได้ปรุงแต่งเพื่อให้คงอยู่ไม่เน่าเปื่อย ทั้งที่ชำแหละแล้วและยังมิได้ชำแหละ

ชำแหละและตัดแต่งเนื้อสัตว์ หมายความว่า การแยกเนื้อสัตว์ตามขั้นตอนจากสัตว์ที่ตายแล้วเป็นส่วนต่าง ๆ ที่บริโภคได้และบริโภคไม่ได้ เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์

การจำหน่ายเนื้อสัตว์ หมายความว่า การนำเนื้อสัตว์ออกขาย จำหน่าย แลกเปลี่ยน ให้โดยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการมีไว้ในครอบครองซึ่งเนื้อสัตว์เพื่อการจำหน่ายด้วย

โรงพักสัตว์ หมายความว่า สถานที่พักสัตว์หรือกักสัตว์ก่อนทำการฆ่าตามพระราชบัญญัตินี้

โรงฆ่าสัตว์ หมายความว่า สถานที่กำหนดให้ทำการฆ่าสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

จากคำนิยามความหมายของคำว่า สัตว์นั้นมิได้จำกัดว่าเป็นสัตว์ในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ หรือเป็นสัตว์ที่เกษตรกรเลี้ยงหรือเป็นสัตว์พันธุ์พื้นเมือง แต่หากมีการนำไปชำแหละเพื่อการจำหน่ายก็จะควบคุมโดยกฎหมายนี้

คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์

ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมการขนส่งทางบก อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมควบคุมโรค อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมอนามัย เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหรือ

ผู้แทน ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน และนายกสัตวแพทยสภา เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้ง จำนวนไม่เกินห้าคน เป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจที่สำคัญ คือ

1) ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้

2) ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 14

3) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้

4) กำกับดูแลการอนุญาตและการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

5) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา 9)

7) มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ (มาตรา 13)

8) ให้คำแนะนำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวงดังต่อไปนี้

(1) กำหนดชนิดของสัตว์

(2) กำหนดประเภทของโรงฆ่าสัตว์

(3) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ตั้ง เนื้อที่ แพนผัง และการก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งต้องมีโรงพักสัตว์ด้วย

(4) กำหนดวันและเวลาฆ่าสัตว์ วันและเวลาเปิดและปิดโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์

(5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และมาตรฐานเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์หรือการชำแหละและตัดแต่งเนื้อสัตว์ที่ถูกละเลยลักษณะ

(6) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ เพื่อให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ การจัดให้มีการรวบรวมหรือกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การระบายน้ำทิ้ง การระบายอากาศ รวมถึงการจัดให้มีการ

ป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและป้องกันการระบาดของโรคติดต่อหรือโรคระบาดจากสัตว์ และ
 สุขลักษณะของผู้ปฏิบัติงานในโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์

(7) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และมาตรฐานการขนส่งสัตว์ไปยังโรงฆ่าสัตว์
 และการขนส่งเนื้อสัตว์จากโรงฆ่าสัตว์ไปยังสถานที่ชำแหละและตัดแต่งเนื้อสัตว์หรือจำหน่าย
 เนื้อสัตว์

(8) กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บข้อมูลของสัตว์ที่เข้าสู่โรงฆ่าสัตว์ และเนื้อสัตว์
 ที่ออกจากโรงฆ่าสัตว์ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบย้อนกลับและเรียกคืนเนื้อสัตว์

(9) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียน การเพิกถอนการขึ้น
 ทะเบียนและคุณสมบัติของบุคคลซึ่งจะได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือ
 เงื่อนไขให้แตกต่างกันได้ตามชนิดของสัตว์และประเภทของโรงฆ่าสัตว์ (มาตรา 14)

การประกอบกิจการฆ่าสัตว์

กฎหมายกำหนดตามมาตรา 15 ให้ผู้จะประกอบกิจการฆ่าสัตว์ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาต
 ต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการ
 ดังต่อไปนี้

(1) วัน เดือน ปี ที่ประสงค์จะเริ่มประกอบกิจการฆ่าสัตว์

(2) ชื่อและที่อยู่ของผู้ขอรับใบอนุญาต หากผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคลต้องยื่น
 เอกสารแสดงการเป็นนิติบุคคลด้วย

(3) สถานที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์

(4) รายละเอียดเกี่ยวกับโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการดำเนินการฆ่าสัตว์ ตามที่
 กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 14 (1) (2) (3) (4) และ (6) (มาตรา 16)

นายทะเบียนเมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาต และได้ตรวจสอบคำขอรับใบอนุญาตและ
 แผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ตามมาตรา 16 รวมทั้งเอกสารและหลักฐานว่าถูกต้องครบถ้วน
 ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 15 แล้ว ให้เสนอ
 คณะกรรมการประจำจังหวัดที่โรงฆ่าสัตว์นั้นตั้งอยู่เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน
 การประกอบกิจการฆ่าสัตว์

มาตรา 16 กำหนดให้คณะกรรมการประจำจังหวัด พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานการ
 ประกอบกิจการฆ่าสัตว์ และให้ความเห็นเกี่ยวกับคำขอรับใบอนุญาต ดังต่อไปนี้

(1) ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธาน
 กรรมการ ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมควบคุมโรค ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง

ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมอนามัย ผู้แทนสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการเขตของพื้นที่ที่ระบุในคำขอรับใบอนุญาต เป็นกรรมการ

(2) ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของพื้นที่ที่ระบุในคำขอรับใบอนุญาต และผู้แทนหอการค้าจังหวัด เป็นกรรมการ

คณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการประจำจังหวัดได้รับคำขอรับใบอนุญาตจากนายทะเบียน (มาตรา 18)

ผู้ประกอบกิจการฆ่าสัตว์จะต้องดำเนินการตามแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ ดำเนินการก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ และติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว และแจ้งให้คณะกรรมการประจำจังหวัดตรวจสอบว่าการก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ให้เป็นไปตามแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ หากต้องปรับปรุงแก้ไขก็ต้องดำเนินการตามที่คณะกรรมการพิจารณา (มาตรา 19) โดยจะต้องพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นจากคณะกรรมการประจำจังหวัด (มาตรา 20)

ใบอนุญาตให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต (มาตรา 21)

1) ผู้รับใบอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ โรงฆ่าสัตว์ของตน (มาตรา 22)

การต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ และเมื่อได้ยื่นคำขอแล้วให้ถือว่าผู้ยื่นคำขออยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาต จนกว่าจะมีคำสั่งถึงที่สุดไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตหรือพ้นระยะเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา 27 (มาตรา 23)

การต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 23)

การโอนใบอนุญาตให้บุคคลอื่นจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงและจะกระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต (มาตรา 24)

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาตายและทายาทมีความประสงค์จะประกอบกิจการฆ่าสัตว์ต่อไป ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกมีหนังสือแสดงความจำนงและแจ้งชื่อของทายาทที่จะประกอบกิจการแทนให้นายทะเบียนทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตตาย ถ้ามิได้แสดงความจำนงภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าใบอนุญาตสิ้นอายุ

ในระหว่างระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเสมือนว่าทายาทหรือผู้จัดการมรดกซึ่งเข้าประกอบกิจการฆ่าสัตว์ตามใบอนุญาตนั้นเป็นผู้รับใบอนุญาต และเมื่อมีการแสดงความจำนงตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนจดทะเบียนแจ้งชื่อของทายาทดังกล่าวเป็นผู้ประกอบกิจการแทน โดยให้ใบอนุญาตใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุ

การแสดงความจำนงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ทายาทมิได้แสดงความจำนงเป็นผู้ประกอบกิจการฆ่าสัตว์แทนผู้รับใบอนุญาตที่ตายตามวรรคหนึ่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกมีหน้าที่ทำความสะอาดเรียบร้อยภายในโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ให้อยู่ในสภาพที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมที่อยู่บริเวณใกล้เคียงให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และให้นำบทบัญญัติมาตรา 28 วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา 25)

กรณีใบอนุญาตสูญหาย เสียหาย หรือถูกทำลาย

1) ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสูญหาย เสียหาย หรือถูกทำลายการออกใบแทนใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 26)

ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตหรือผู้รับใบอนุญาตไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของผู้อนุญาตตามมาตรา 21 มาตรา 23 หรือมาตรา 24 ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งและคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์โดยคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด (มาตรา 27)

การเลิกประกอบกิจการฆ่าสัตว์

1) ผู้รับใบอนุญาต ต้องมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบไม่น้อยกว่าหกสิบวันก่อนเลิกประกอบกิจการ และต้องทำความสะอาดเรียบร้อยภายในโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ให้อยู่ในสภาพที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมที่อยู่บริเวณใกล้เคียงให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลานายทะเบียนกำหนด

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตมิได้ดำเนินการหรือดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลานายทะเบียนกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายเข้าดำเนินการแทน โดยผู้รับใบอนุญาตจะต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ใช้ดำเนินการดังกล่าว

ให้ผู้รับใบอนุญาตส่งคืนใบอนุญาตแก่นายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันเลิกประกอบกิจการ (มาตรา 28)

ใบอนุญาตสิ้นอายุหรือมิได้รับการต่ออายุใบอนุญาต

1) ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ทำความสะอาดเรียบร้อยภายในโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ให้อยู่ในสภาพที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมที่อยู่บริเวณใกล้เคียงให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุหรือนับแต่วันที่มิคำสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาต

2) ให้นำบทบัญญัติมาตรา 28 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา 29)

การฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์

1) ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งพนักงานตรวจโรคสัตว์ สำหรับโรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ตั้งอยู่ภายในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เว้นแต่โรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์เพื่อส่งออกด้วย ให้อธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งพนักงานตรวจโรคสัตว์ การแต่งตั้งพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามวรรคหนึ่ง ต้องแต่งตั้งจากบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือบุคคลซึ่งผ่านการศึกษอบรมด้านการตรวจโรคสัตว์และการตรวจเนื้อสัตว์ตามหลักสูตรที่กรมปศุสัตว์หรือสัตวแพทยสภาให้การรับรอง และบุคคลทั้งสองประเภทดังกล่าวต้องได้รับการขึ้นทะเบียนไว้กับกรมปศุสัตว์ (มาตรา 30)

2) การฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ ให้แจ้งชนิดและจำนวนสัตว์ที่จะฆ่า แหล่งที่มาของสัตว์ที่จะฆ่า วันและเวลาที่ฆ่าสัตว์ และชื่อของโรงฆ่าสัตว์ต่อพนักงานท้องถิ่นและเสียบาคารฆ่าสัตว์ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง และหากเป็นกรณีการฆ่าสัตว์เพื่อส่งออกด้วยให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อได้เสียบาคารฆ่าสัตว์ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้พนักงานท้องถิ่นออกหลักฐานการรับแจ้งเป็นหนังสือให้แก่ผู้ซึ่งแจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่ง โดยต้องกำหนดจำนวนสัตว์ แหล่งที่มาของสัตว์ที่จะฆ่า วันและเวลาในการฆ่าสัตว์ เว้นแต่การฆ่าสัตว์เพื่อส่งออกด้วย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหลักฐานการรับแจ้ง

การแจ้งการฆ่าสัตว์และการออกหลักฐานการรับแจ้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามแบบหลักเกณฑ์ และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 31)

3) ผู้ซึ่งเสียบาคารฆ่าสัตว์ตามมาตรา 31 วรรคหนึ่งแล้ว ต้องนำสัตว์ไปยังโรงพักสัตว์ และจะต้องฆ่าสัตว์นั้นตามหลักฐานการรับแจ้งที่พนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้ตามมาตรา 31 วรรคสอง (มาตรา 32)

4) ห้ามมิให้ผู้ใดนำสัตว์ออกจากโรงฆ่าสัตว์หรือโรงพักสัตว์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานตรวจโรคสัตว์ (มาตรา 33)

5) ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ทำการตรวจโรคสัตว์ก่อนการฆ่าสัตว์ และในกรณีที่พนักงานตรวจโรคสัตว์มีเหตุอันควรสงสัยว่าสัตว์ที่จะฆ่านั้นเป็นโรค หรือมีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค หรือมีลักษณะไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ทั้งนี้ ตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจสั่งงดการฆ่าสัตว์และแยกสัตว์นั้นไว้เพื่อตรวจพิสูจน์ได้

ในกรณีที่ได้ทำการตรวจพิสูจน์แล้วพบว่าสัตว์ที่จะฆ่านั้นไม่เป็นโรค ไม่มีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค หรือมีความเหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีคำสั่งให้ฆ่าสัตว์นั้นได้

ในกรณีที่ปรากฏว่าสัตว์ที่จะฆ่านั้นเป็นโรค หรือมีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคหรือมีลักษณะไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีคำสั่งงดการฆ่าสัตว์และแจ้งต่อพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี เพื่อคืนเงินอากรการฆ่าสัตว์แก่ผู้ที่ประสงค์จะฆ่าสัตว์นั้น

ในกรณีที่เกิดโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าสัตว์ที่จะฆ่าเป็นโรคระบาด ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์

การตรวจโรคและการตรวจพิสูจน์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา 34)

6) เมื่อได้ฆ่าสัตว์แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดนำเนื้อสัตว์ออกจากโรงฆ่าสัตว์ก่อนที่พนักงานตรวจโรคสัตว์จะรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์นั้น

ในกรณีที่ปรากฏว่าสัตว์ที่ฆ่านั้นเป็นโรค หรือมีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค หรือมีลักษณะไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหารตามที่อธิบดีประกาศตามมาตรา 34 วรรคหนึ่ง ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจทำลายเนื้อสัตว์นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือสั่งให้จัดทำให้เป็นเนื้อสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับการบริโภคก่อนได้

การรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 35)

7) ผู้ใดประสงค์จะจำหน่ายเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ตายโดยมิได้ถูกฆ่า ให้นำเนื้อสัตว์นั้นซึ่งอยู่ในสภาพที่ยังมิได้ชำแหละและตัดแต่งเนื้อสัตว์ไปให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ตรวจ หรือในกรณีที่ไม่สามารถนำเนื้อสัตว์ไปให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ตรวจได้ จะขอให้พนักงานตรวจโรคสัตว์

ไปตรวจเนื้อสัตว์นั้นก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเสียค่าธรรมเนียมการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

การตรวจเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ตายโดยมิได้ถูกฆ่า และการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 36)

8) ห้ามมิให้ผู้ใดฆ่าและและตัดแต่งเนื้อสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่มีการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 37)

9) ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่มีการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 38)

10) ห้ามมิให้ผู้ใดฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์

ในกรณีที่น่าปรากฏว่าท้องที่ใดไม่มีโรงฆ่าสัตว์ หรือกรณีที่มีเหตุผลสมควรเป็นพิเศษผู้ว่าราชการจังหวัดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาจประกาศกำหนดสถานที่ฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์เป็นครั้งคราว และมีให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 31 และมาตรา 34 มาใช้บังคับกับการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ตามมาตรา 31 โดยอนุโลม (มาตรา 39)

11) เมื่อได้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ตามมาตรา 39 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดนำเนื้อสัตว์ออกจากสถานที่ที่ทำการฆ่าสัตว์ก่อนที่พนักงานตรวจโรคสัตว์จะรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์นั้นแล้ว

ในกรณีที่น่าปรากฏว่าสัตว์ที่ฆ่านั้นเป็นโรค หรือมีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค หรือมีลักษณะไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหารตามที่อธิบดีประกาศตามมาตรา 34 วรรคหนึ่งให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจทำลายเนื้อสัตว์นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือสั่งให้จัดทำให้เป็นเนื้อสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับการบริโภคก่อนได้

เจ้าของสัตว์ที่แจ้งการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ต้องเสียค่าธรรมเนียมการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

การรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ฆ่านอกโรงฆ่าสัตว์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 40)

12) ให้ผู้ที่แจ้งความประสงค์จะฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ตามมาตรา 31 วรรคหนึ่ง ผู้ที่แจ้งความประสงค์จะจำหน่ายเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ตายโดยมิได้ถูกฆ่าตามมาตรา 36 วรรคหนึ่ง และผู้ที่แจ้งความประสงค์จะฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ในท้องที่ตามประกาศที่ออกตามมาตรา 39 วรรคสอง เสียค่าเบี่ยงเบี่ยง ค่าพาหนะ และค่าใช้จ่ายของพนักงานตรวจโรคสัตว์

อัตรา การชำระ และการเบิกจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ และค่าใช้จ่ายของพนักงาน ตรวจโรคสัตว์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดย ความเห็นชอบของกระทรวงการคลังโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 41)

13) การชำระอากรการฆ่าสัตว์ การคืนเงินอากรการฆ่าสัตว์ และการชำระค่าธรรมเนียม การรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 42)

14) อากรการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ ที่เรียกเก็บตาม พระราชบัญญัตินี้ในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้ตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นนั้น (มาตรา 43)

การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต

1) เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตาม มาตรา 14 (5) (6) หรือ (8) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาต ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาอันสมควร

ในกรณีที่มีการประกอบกิจการตามใบอนุญาตหรือการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพและ อนามัยของประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมที่อยู่บริเวณ ใกล้เคียง พนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งให้ผู้รับ ใบอนุญาตหยุดการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ไว้เป็นการชั่วคราวและให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตาม ความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งอันตรายดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ได้

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือ ดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดตามวรรคสอง ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการแทนโดยผู้รับใบอนุญาตต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ใช้ดำเนินการดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่รายงานต่อผู้อนุญาต (มาตรา 44)

2) ให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาต เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติ ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งตามมาตรา 44

คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาครั้งละไม่เกินสามสิบวันนับแต่ วันที่แจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบ โดยผู้อนุญาตจะเพิกถอนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนด ก็ได้ เมื่อเหตุในการออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตสิ้นสุดลง (มาตรา 45)

3) ให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือผู้รับใบอนุญาตเคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตและได้กระทำการอันเป็นเหตุให้ต้องถูกพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา 45 อีกภายในหนึ่งปี (มาตรา 46)

4) ก่อนสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา 45 หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 46 ผู้อนุญาตอาจมีหนังสือเตือนให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดก่อนก็ได้

การส่งหนังสือเตือนตามวรรคหนึ่งให้ส่งแก่ผู้รับใบอนุญาต ในกรณีที่ไม่พบตัวผู้รับใบอนุญาตให้ปิดหนังสือเตือนไว้ ณ สถานที่ประกอบกิจการฆ่าสัตว์ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตและให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตได้ทราบคำเตือนนั้นแล้วตั้งแต่วันปิดหนังสือเตือน (มาตรา 47)

5) ผู้รับใบอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง และให้นำบทบัญญัติมาตรา 27 วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา 48)

6) เมื่อคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 46 ยุติเป็นที่สุดแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องทำความสะอาดเรียบร้อยภายในโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ให้อยู่ในสภาพที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมที่อยู่บริเวณใกล้เคียงให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตมิได้ดำเนินการหรือดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายเข้าดำเนินการแทน โดยผู้รับใบอนุญาตที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตจะต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ใช้ดำเนินการดังกล่าว

ให้ผู้รับใบอนุญาตที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตส่งคืนใบอนุญาตแก่นายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา 49)

พนักงานเจ้าหน้าที่

1) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้
(1) เข้าไปในสถานที่ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้

(2) เข้าไปในโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ที่ได้รับใบอนุญาตในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบและควบคุมให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(3) เข้าไปในสถานที่ชำแหละและตัดแต่งเนื้อสัตว์หรือจำหน่ายเนื้อสัตว์ในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบและควบคุมให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(4) สั่งให้หยุดยานพาหนะเพื่อตรวจสอบในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(5) เข้าไปในยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสัตว์หรือเนื้อสัตว์เพื่อตรวจสอบมาตรฐานตามกฎหมายที่ออกตามมาตรา 14 (7) หรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(6) ยึดหรืออายัดสัตว์ เนื้อสัตว์ เอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะ หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

(7) มีหนังสือเรียกผู้รับใบอนุญาต ผู้ฆ่าแหละและตัดแต่งเนื้อสัตว์ ผู้จำหน่ายเนื้อสัตว์ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินคดี

(8) จับกุมบุคคลที่กระทำความผิดซึ่งหน้าตามพระราชบัญญัตินี้

การเข้าไปในสถานที่ตาม (1) เพื่อทำการค้นต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้จะมีการยกย้าย ชุกซ่อน หรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ทำการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น

ให้อธิบดีมีอำนาจระเบียบในการปฏิบัติกรตาม (1) (2) (3) (4) (5) และ (6) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ

ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งทำลายหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควรต่อเนื้อสัตว์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดตาม (6) โดยให้บันทึกรายละเอียด จำนวน น้ำหนักไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดี และให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการทำ (มาตรา 50)

2) ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 50 ให้ผู้รับใบอนุญาต ผู้ฆ่าแหละและตัดแต่งเนื้อสัตว์ ผู้จำหน่ายเนื้อสัตว์ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร (มาตรา 51)

3) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 52)

4) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

เพื่อประโยชน์ในการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา 53)

2.10 พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. 2565

ในปัจจุบันการเลี้ยงและดูแลสัตว์เลี้ยงของคนไทย ยังคงเห็นการปล่อยปละละเลยในการเลี้ยงสัตว์ หรือแม้แต่การช่วยเหลือสัตว์อย่างผิดวิธี จะเห็นว่า การเลี้ยงสัตว์ไม่ใช่แค่ความรักแคร์ชั่วคราวเท่านั้น แต่หมายถึงความรับผิดชอบสัตว์ตลอดอายุขัย เพื่อประโยชน์ต่อการเลี้ยงและดูแลสัตว์เลี้ยง สมควรให้มีการจัดตั้งสภาการสัตวบาลขึ้น เพื่อส่งเสริมการประกอบวิชาชีพการสัตวบาล ควบคุมและกำหนดมาตรฐานการประกอบวิชาชีพการสัตวบาล และควบคุมมิให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลซึ่งไม่มีความรู้ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อการเลี้ยงและดูแลสัตว์เลี้ยงเพื่อการค้าและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. 2565 เป็นกฎหมายที่จะควบคุมและกำหนดมาตรฐานการประกอบวิชาชีพการสัตวบาล ควบคุมความประพฤติและการดำเนินการให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณ เนื่องด้วยสัตว์พันธุ์พื้นเมืองบางชนิดมีการเลี้ยงเพื่อเป็นการค้า การบริโภคจำนวนมาก ซึ่งการทำปศุสัตว์ต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการสัตวบาล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงและดูแลพันธุ์พื้นเมืองให้เจริญเติบโตได้อย่างมีคุณภาพ และลดการสูญเสีย

พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. 2565 มีสาระสำคัญของบทบัญญัติ ดังนี้ (มาตรา 3)

“วิชาชีพการสัตวบาล” หมายความว่า วิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตสัตว์เลี้ยงการปรับปรุงและบำรุงพันธุ์สัตว์เลี้ยง การจัดการอาหารสัตว์เลี้ยง การจัดการสุขภาพสัตว์เลี้ยง ตลอดจนการจัดการผลิตผลและผลิตภัณฑ์จากสัตว์เลี้ยง เพื่อทำให้สัตว์เลี้ยงมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์และให้ผลิตผลและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและความปลอดภัย แต่ไม่รวมถึงการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

“สัตว์เลี้ยง” หมายความว่า สัตว์ที่เลี้ยงเพื่อการบริโภค การใช้งาน การใช้ผลิตผล หรือความพึงพอใจของมนุษย์และให้หมายความรวมถึงสัตว์ป่าที่ครอบครองได้ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ทางการค้า หรือเศรษฐกิจแต่ไม่รวมถึงสัตว์ที่เป็นสัตว์น้ำตามกฎหมายว่าด้วยการประมง และสัตว์เลี้ยงของผู้เลี้ยงหรือเกษตรกรรายย่อย

1) วัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่สภาการสัตวบาล

สภาการสัตวบาลมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมและกำหนดมาตรฐานการประกอบวิชาชีพการสัตวบาล ควบคุมความประพฤติและการดำเนินการของผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวบาลให้ถูกต้อง

ตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการสัตวบาลส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการประกอบวิชาชีพการสัตวบาลส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิกช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้บริการทางด้านวิชาการแก่สมาชิก รวมทั้งเกษตรกร ประชาชน และองค์กรอื่นในเรื่องเกี่ยวกับวิชาชีพการสัตวบาล ให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลเกี่ยวกับวิชาชีพการสัตวบาล เป็นตัวแทนผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวบาลของประเทศไทยและผดุงความเป็นธรรมและส่งเสริมสวัสดิการให้แก่สมาชิก (มาตรา 6)

2) หน้าที่ และอำนาจของสภาการสัตวบาล (มาตรา 7)

- (1) รับขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวบาล
- (2) ออกคำสั่งตามมาตรา 48 วรรคสอง
- (3) รับรองปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร อนุมัติบัตร วุฒิบัตร หรือหนังสือแสดงวุฒิอื่นในวิชาชีพการสัตวบาลของสถาบันต่าง ๆ ที่ผ่านการอนุมัติหลักสูตรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการสมัครเป็นสมาชิก
- (4) รับรองสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยงเพื่อประโยชน์ในการเลือกกรรมการตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง (5)
- (5) ออกหนังสืออนุมัติบัตรหรือให้วุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพการสัตวบาลสาขาต่าง ๆ และออกหนังสือแสดงวุฒิอื่นในวิชาชีพการสัตวบาล
- (6) จัดทำแผนการดำเนินการและรายงานผลการดำเนินการเสนอต่อสภานายกพิเศษอย่างน้อยปีละครั้ง
- (7) ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภาการสัตวบาล

3) คณะกรรมการสภาการสัตวบาล

คณะกรรมการสภาการสัตวบาล ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมปศุสัตว์ และนายกสมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ และผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขกรรมการซึ่งเป็นคณบดีหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ หรือหัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาที่ผลิตบัณฑิตด้านการสัตวบาลในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งละหนึ่งคนเลือกกันเองให้เหลือจำนวนสี่คนกรรมการซึ่งเป็นผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร หรือวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี หรือผู้ดูแลหลักสูตร หรือหัวหน้า

แผนกหรือหัวหน้างานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าแผนกวิชาที่ผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร และที่ผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแห่งละหนึ่งคนเลือกกันเองให้เหลือจำนวนสองคน กรรมการซึ่งเป็นนายกสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ที่สภาการสัตวบาลรับรองเลือกกันเองให้เหลือจำนวนสองคนและกรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกด้วยตนเอง (มาตรา 15)

4) การควบคุมการประกอบวิชาชีพการสัตวบาล

ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพการสัตวบาล หรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้มีสิทธิประกอบวิชาชีพดังกล่าว โดยมีได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตจากสภาการสัตวบาล การประกอบวิชาชีพการสัตวบาลของที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญของทางราชการหรือผู้สอนในสถาบันการศึกษาหรือสถาบันการสัตวบาลที่สภาการสัตวบาลรับรอง ทั้งนี้ โดยอนุมัติของคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 29)

5) การกำกับดูแล

รัฐมนตรีมีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการดำเนินการของสภาการสัตวบาลและการประกอบวิชาชีพการสัตวบาล และสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการของสภาการสัตวบาลและการประกอบวิชาชีพการสัตวบาลและให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ทำการของผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวบาลในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ เข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจค้นเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่อาจใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวจะถูกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ยึดหรืออายัดเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่อาจใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลผู้เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติ(มาตรา 54)

ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา 55)

6) บทกำหนดโทษ

โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้มีทั้งโทษจำและโทษปรับ

2.11 พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565

พระราชบัญญัติปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 มีหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้ คือ “โดยที่มาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ ได้บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญา เฉพาะความผิดร้ายแรง ประกอบกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีการ ปรับปรุงกฎหมายในการกำหนดโทษอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิดหรือกำหนดมาตรการ ลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดและฐานะของผู้กระทำความผิดเพื่อมิให้บุคคลต้องรับโทษ หนักเกินสมควร หรือต้องรับภาระในการรับโทษที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจที่ แตกต่างกัน เนื่องจากกรณีที่กฎหมายกำหนดโทษปรับผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมสามารถชำระ ค่าปรับได้แต่ผู้มีฐานะยากจนและไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระค่าปรับได้จะถูกกักขังแทนค่าปรับอัน กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างรุนแรง ประกอบกับเมื่อคำนึงถึงข้อห้ามหรือข้อบังคับที่ กฎหมายกำหนดให้ประชาชนต้องปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติแล้วจะพบว่าข้อห้ามหรือข้อบังคับจำนวนมาก อาจรุกล้ำเข้าไปในสิทธิพื้นฐานหรือสร้างภาระอันเกินสมควรแก่ประชาชน และนับวันจะมีกฎหมาย ตราออกมากำหนดการกระทำให้เป็นความผิดมากขึ้น หลายกรณีทำให้ประชาชนกลายเป็นผู้กระทำ ความผิดเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์บางกรณีกระทำไปเพราะความยากจนเหลือทนทาน และเมื่อได้ กระทำความผิดแล้วก็ต้องถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ถูกจับกุม คุมขัง พิมพ์ ลายนิ้วมือและลงบันทึกประวัติอาชญากรเป็นประวัติติดตัวตลอดไปและในที่สุดไม่ว่าผู้นั้นจะเป็น ผู้กระทำความผิดหรือไม่กระบวนการที่กล่าวมาข่มขู่สร้างรอยด่างให้เกิดแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ถ้ามีทางใดที่จะป้องกันมิให้ประชาชนจะต้องตกเข้าสู่กระบวนการนั้น ได้ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและขจัดความเหลื่อมล้ำในสังคมลงได้ตามสมควร แม้ว่าการกำหนด มาตรการอันเป็นโทษที่ผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นที่ จะต้องมีเพื่อให้กฎหมายมีสภาพบังคับแต่โทษนั้นก็ไม่จำเป็นต้องใช้โทษอาญาเสมอไป ซึ่งนานา ประเทศได้เริ่มปรับเปลี่ยนบทลงโทษจากความผิดอาญาเป็นมาตรการอื่นที่มีใช้โทษอาญามากขึ้น รวมทั้งการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษทางอาญา เช่น การคุมประพฤติ กรณีจึงสมควรที่ ประเทศไทยจะพัฒนากฎหมายไทยให้สอดคล้องกับนานาประเทศและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน ยิ่งขึ้น โดยปรับเปลี่ยนโทษอาญาบางประการที่มุ่งต่อการปรับเป็นเงินตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ เปลี่ยนเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยที่สร้างขึ้นใหม่ไม่ให้มีสภาพเป็นโทษอาญา โดยกำหนด หลักเกณฑ์ให้ใช้ดุลพินิจกำหนดค่าปรับที่ต้องชำระให้เหมาะสมกับสภาพความร้ายแรงแห่ง การกระทำและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดให้สอดคล้องกันและในกรณีที่ผู้กระทำ

ความคิดไม่มีเงินชำระค่าปรับอาจขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับได้โดยไม่มีกรกักขังแทนค่าปรับดังเช่นที่เป็นอยู่ในคดีอาญาการเปลี่ยนสภาพบังคับไม่ให้เป็นโทษอาญาโดยกำหนดวิธีการดำเนินการขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะนี้ย่อมจะช่วยให้ประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา และไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัวอีกต่อไปการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จะเปิดโอกาสทางกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตามเจตนารมณ์ของมาตรา 77 และมาตรา 258 ค.ด้านกฎหมาย (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย นอกจากนี้สำหรับกฎหมายบางฉบับที่กำหนดให้มีโทษทางปกครอง แต่บัญญัติให้ฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาเพื่อบังคับชำระค่าปรับทางปกครองไว้แล้วสมควรเปลี่ยนโทษดังกล่าวเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยเช่นเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

บทกำหนดโทษ เป็นการนำเอาโทษปรับมาใช้กรณีฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยไม่กำหนดโทษจำคุก เนื่องจากเป็นกฎหมายที่มุ่งส่งเสริมให้มีการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง แม้จะยินยอมให้นำเอาสัตว์พันธุ์พื้นเมืองไปใช้ประโยชน์ในเชิงการค้าได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้ระบบอนุญาต การใช้โทษจำคุกจึงไม่น่าจะเหมาะสม และไม่เกิดประโยชน์อันใด การใช้โทษปรับจะเป็นคุณมากกว่า โดยการกำหนดโทษปรับเป็นพินัย ซึ่งเป็นการเอาค่าปรับเข้าสู่รัฐตามหลักการปรับเป็นพินัย ตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ปรับเป็นพินัย” หมายความว่า สั่งให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินที่กฎหมายกำหนด

“ความผิดทางพินัย” หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎหมายนั้นบัญญัติให้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย

มาตรา 5 การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวงให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ให้ถือว่าการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง

มาตรา 9 ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ให้พิจารณาให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

(1) ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคมจากการกระทำความผิดทางพินัย และพฤติการณ์อื่นอันเกี่ยวกับสภาพความผิดทางพินัย

(2) ความรู้ผิดชอบ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดซ้ำและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางพินัย

(3) ผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยหรือบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิดทางพินัย

(4) สถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดทางพินัยในการชำระค่าปรับเป็นพินัย ถ้าผู้กระทำความผิดทางพินัยร้องขอและเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลจะให้ผ่อนชำระก็ได้ และในกรณีเช่นนั้น หากผู้กระทำความผิดทางพินัยผิดนัดงวดหนึ่งงวดใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้การผ่อนชำระเป็นอันยกเลิกและผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ยังค้างชำระอยู่ให้ครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 23 หรือมาตรา 30 แล้วแต่กรณี รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่งและการผ่อนชำระตามวรรคสองเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัตินี้และระเบียบของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 8 วรรคสอง ก็ได้

2.12 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดมาตรการในการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังการทำประมงในน่านน้ำไทยและนอคน่านน้ำไทย เพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งยังขาดการบริหารจัดการการทำประมงให้สอดคล้องกับการผลิตสูงสุดของธรรมชาติ เพื่อให้สามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน และหากไม่มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วนอาจมีผลกระทบต่อประมงของประเทศไทย ดังนั้น เพื่อเพิ่มมาตรการในการควบคุม เฝ้าระวัง สืบค้น และตรวจสอบการประมง อันเป็นการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์และบริหารจัดการแหล่งทรัพยากรประมงและสัตว์น้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และโดยที่การดำเนินการดังกล่าวต้องกระทำให้แล้วเสร็จโดยรวดเร็ว เพื่อมิให้กระทบต่อการส่งออกสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำของประเทศไทย ซึ่งเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีสาระสำคัญของบทบัญญัติ ดังนี้

คำนิยาม (มาตรา 5)

“สัตว์น้ำ” หมายความว่า สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำเป็นปกติ สัตว์จำพวกสะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณน้ำท่วมถึง สัตว์ที่มีการดำรงชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในน้ำ สัตว์ที่มีวงจรชีวิตช่วงหนึ่งอาศัยอยู่ในน้ำเฉพาะช่วงชีวิตที่อาศัยอยู่ในน้ำ รวมทั้งไข่และน้ำเชื้อของสัตว์น้ำ และสาหร่ายทะเล ซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำเหล่านั้น และให้หมายความรวมถึงพันธุ์ไม้น้ำ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์ไม้น้ำนั้นด้วย

1) คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ

ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงแรงงาน ผู้บัญชาการทหารเรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวน ไม่เกินสิบคน เป็นกรรมการให้อธิบดี เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 13)

2) มาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการ

ห้ามมิให้ผู้ใดจับสัตว์น้ำในเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการประมงประจำจังหวัดโดยอนุมติรัฐมนตรีประกาศกำหนด เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในทางวิชาการหรือเพื่อการบำรุงรักษาพันธุ์สัตว์น้ำ (มาตรา 56)

ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) ปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้วัตถุอันตรายตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ลงสู่ที่จับสัตว์น้ำ

(2) กระทำการใด ๆ อันทำให้สัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำมีนเมา

(3) ปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้สิ่งใดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตราย แก่สัตว์น้ำ

(4) ทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำอันจำเป็น โดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ของทางราชการทหาร (มาตรา 58)

ผู้ใดโดยเจตนาหรือโดยประมาททำให้ที่จับส้วมน้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ส้วมน้ำ ต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการช่วยเหลือหรือป้องกันชีวิตส้วมน้ำและทำให้ที่จับส้วมน้ำฟื้นฟูกลับสู่สภาพตามธรรมชาติ (มาตรา 59)

ห้ามมิให้ผู้ใดใช้กระแสไฟฟ้าทำการประมง หรือใช้วัตถุระเบิดในที่จับส้วมน้ำ ในกรณี ที่ทางราชการมีความจำเป็นต้องใช้วัตถุระเบิดในที่จับส้วมน้ำ ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตเป็น หนังสือจากอธิบดีและได้ดำเนินการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่ส้วมน้ำเกินสมควรแล้ว (มาตรา 60)

3) อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจมีหนังสือ เรียกผู้รับอนุญาต กรรมการ ผู้จัดการ บุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการหรือพนักงานของผู้รับอนุญาตที่ เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา ดำเนินการตามพระราชกำหนดนี้สามารถ เข้าไปในสถานที่ประกอบกิจการหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการของผู้รับอนุญาต หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า ส่งออก นำผ่าน จำหน่าย ผลิตหรือแปรรูปส้วมน้ำหรือผลิตภัณฑ์ส้วมน้ำ ในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบและควบคุมให้ การเป็นไปตามพระราชกำหนดนี้ ควบคุมเรือประมง หยุดเรือประมง หยุดทำการประมงหรือการขน ถ้ายส้วมน้ำหรือสั่งให้ผู้ควบคุมเรือประมงนำเรือประมงเข้าเทียบท่า หรือขึ้นไปบนเรือประมง หรือ เข้าไปในที่จับส้วมน้ำใดเพื่อตรวจสอบยึดหรืออายัดเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับส้วมน้ำหรือผลิตภัณฑ์ส้วมน้ำ หรือวัตถุใด ๆ เพื่อนำไปตรวจสอบ หรือตรวจ วิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบและควบคุมยึดหรืออายัดส้วมน้ำหรือผลิตภัณฑ์ส้วมน้ำที่มีเหตุอันควรสงสัย ว่าเป็นส้วมน้ำหรือผลิตภัณฑ์ส้วมน้ำ ยึดหรืออายัดส้วมน้ำหรือผลิตภัณฑ์ส้วมน้ำที่มีเหตุอันควร สงสัยว่าเป็นส้วมน้ำหรือผลิตภัณฑ์ส้วมน้ำ (มาตรา 102)

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ซึ่งติดตั้งเครื่องมือทำการประมง สิ่งปลูกสร้าง หรือ สิ่งใด ๆ ลงในที่จับส้วมน้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือได้รับอนุญาตแต่ไม่ปฏิบัติตามที่ได้ถูกสั่งตาม ที่ได้รับอนุญาต หรือปฏิบัติผิดไปจากเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตหรือถอน หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตภายในเวลาที่กำหนดได้ (มาตรา 103)

4) บทกำหนดโทษ

โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้มีทั้งโทษจำและโทษปรับ

จากบทบัญญัติของพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นกฎหมายที่จะควบคุม เฝ้าระวัง สืบค้น และตรวจสอบกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำการประมง แบบครบวงจร การบริหารจัดการด้านการประมง การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชนประมง

ท้องถิ่นรวมถึงการกำหนดคณะกรรมการเพื่อการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์ในที่จับสัตว์น้ำ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน มิให้กระทบต่อการส่งออกสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำของประเทศในอนาคต

ปัจจุบันมีเกษตรกรขึ้นทะเบียนเลี้ยงปลากัดกับกรมประมงประมาณจำนวน 1,500 ราย และมีผู้เลี้ยงรายย่อย ที่ขึ้นชอบการเลี้ยงปลากัดไทยมากกว่า 100,000 ราย จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เพาะเลี้ยงปลากัดไทยเชิงพาณิชย์ให้ข้อมูลว่าปลากัดไทย เป็นสายพันธุ์พื้นเมืองที่มีความสวยงามมาก ปลากัดแต่ละตัวจะมีหางที่สวยงามแตกต่างกันจึงเป็นที่นิยมที่จะนำไปเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม นิยมเลี้ยงไว้ดูเล่นเพื่อความเพลิดเพลิน มอบเป็นของขวัญในวันพิเศษและสามารถสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับชุมชนได้ นอกจากนี้ชื่อปลากัดหมายความว่า เป็นปลาต่อสู้จึงมีการเพาะเลี้ยงปลากัดเพื่อเอาไว้กัดแข่งขันเป็นกีฬา รวมทั้งสามารถนำไปใช้เป็นสัญลักษณ์ของไทย และนำไปใช้ประกอบสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสะท้อนความเป็นไทยได้ การควบคุมสายพันธุ์ปลากัดรวมทั้งการส่งเสริมการเลี้ยงปลากัดจึงเป็นหน้าที่ของกรมประมงดังที่คำตอบของประชากรสัมภาษณ์เชิงลึกที่เพาะเลี้ยงปลากัดที่สมุทรปราการให้ไว้

กฎหมายที่นำมาวิเคราะห์ดังกล่าวถือได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองไทยแม้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายแต่ละฉบับจะไม่ได้ระบุถึงสัตว์พันธุ์พื้นเมืองแต่เมื่อเป็นสัตว์ที่ได้รับการคุ้มครองและมีการบริหารจัดการย่อมจะหมายความรวมถึงสัตว์พันธุ์พื้นเมืองด้วย

3. กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

ในระบบนิเวศธรรมชาติจะมีสัตว์อยู่ในระบบด้วย และสัตว์ตามนัยนี้หมายความรวมถึงสัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยง ซึ่งในทางระหว่างประเทศแล้วเห็นถึงความสำคัญของสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีอยู่คู่โลกในระบบนิเวศเดียวกับมนุษย์จึงต้องได้รับการคุ้มครองทำให้ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นภาคีสหประชาชาติ รวมถึงกลุ่มประเทศในยุโรปมีข้อตกลงร่วมกันในการคุ้มครองสัตว์ส่งผลให้มีกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ หลายฉบับซึ่งการวิจัยได้นำเอาบางฉบับที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง ดังนี้

3.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิของสัตว์ ค.ศ. 1978 (พ.ศ. 2521) (Universal Declaration of Animal Rights, 1978)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิของสัตว์ ค.ศ. 1978 (พ.ศ. 2521) เป็นกฎหมายที่เกิดจากความตกลงร่วมกันของภาคีสหประชาชาติแม้จะเป็นกฎหมายที่ไม่มีสภาพบังคับแต่ก็เป็นข้อตกลงที่ยอมรับว่าสัตว์ก็มีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง และต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมปฏิญญานี้ในปี 1990

(พ.ศ. 2533) โดยการเสนอของสมัชชาสิทธิสัตว์นานาชาติ (the International League of Animal Rights) ในปี ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2532)

สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิของสัตว์ดังนี้

ปฏิญญานี้ให้การรับรองว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่เกิดมาโดยมีความเสมอภาค และมีสิทธิจะเป็นอยู่ (มาตรา 1) มนุษย์จะต้องเคารพในสิทธิของสัตว์ในฐานะที่มนุษย์ก็เป็นสัตว์ชนิดหนึ่ง จึงไม่มีสิทธิกำจัดหรือกระทำการทารุณกรรมต่อสัตว์นอกจากนี้มนุษย์ยังมีหน้าที่จะต้องดูแลจัดสวัสดิภาพสัตว์โดยถือว่าสัตว์มีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองปกป้องจากมนุษย์ (มาตรา 2) โดยสัตว์จะต้องไม่ถูกกระทำให้เจ็บป่วยหรือกระทำการทารุณกรรมหากจะมีการฆ่าสัตว์ก็จะต้องใช้วิธีที่เกิดผลยับยั้งพันที่โดยไม่ทำให้สัตว์นั้นเครียด (มาตรา 3)

ประเภทสัตว์ที่จะได้รับสิทธิของสัตว์ ได้แก่

1) สัตว์ป่ามีสิทธิที่จะอยู่อาศัยได้ในธรรมชาติทั้งในผืนน้ำ บนดิน และในอากาศรวมถึงมีสิทธิในการสืบเผ่าพันธุ์ของตน ซึ่งการจำกัดสิทธินี้แม้เป็นไปเพื่อการศึกษาก็ไม่อาจกระทำได้ (มาตรา 4)

2) สัตว์เลี้ยงที่อยู่ร่วมกับมนุษย์ตามประเพณีก็มีสิทธิที่จะอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมต่อวิถีการดำรงชีวิตชนิดของสัตว์นั้น ๆ การแทรกแซงวิถีการดำรงชีวิตของสัตว์โดยมนุษย์ถือเป็นการละเมิดต่อสิทธินี้ (มาตรา 5)

สัตว์เลี้ยงมีสิทธิที่จะได้มีชีวิตของมันอย่างสมบูรณ์ตามแต่ธรรมชาติการทอดทิ้งสัตว์เลี้ยงถือเป็นการกระทำอันทารุณโหดร้ายและไม่เคารพในศักดิ์ศรีของมัน (มาตรา 6)

สัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อใช้งานมีสิทธิที่จะทำงานในระยะเวลาและภาระงานเพียงเท่าที่เหมาะสมโดยมีสิทธิจะได้รับอาหารและที่พักพิงตามสมควร (มาตรา 7)

การใช้ประโยชน์สัตว์

1) กรณีการทดลองในสัตว์ไม่ว่าจะต่อสภาพหรือต่อสุขจิตของสัตว์นั้นเป็นการละเมิดสิทธิของสัตว์ไม่ว่าจะกระทำไปโดยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์การแพทย์การพาณิชย์หรือเหตุผลอื่นใด ทั้งนี้การทดลองที่ทดแทนการใช้สัตว์จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนา (มาตรา 8)

2) สัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมอาหารจะต้องได้รับการเลี้ยงดูขนส่งรีดนมและฆ่าโดยปราศจากความทรมาน (มาตรา 9)

การละเมิดสิทธิของสัตว์

1) การนำสัตว์มาใช้เพื่อความบันเทิง การฆ่าสัตว์รวมถึงสิทธิในร่างของสัตว์ที่ตายแล้วโดยมีหลักการว่า สัตว์ไม่ควรนำมาใช้เพื่อความบันเทิงของมนุษย์การจัดแสดงหรือให้สัตว์ทำการแสดงถือเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีของมัน (มาตรา 10)

2) การฆ่าสัตว์อย่างทารุณโหดร้ายถือเป็นอาชญากรรมต่อชีวิต (มาตรา 11) ส่วนการฆ่าสัตว์ป่าจำนวนมากในลักษณะเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ถือเป็นอาชญากรรมต่อเผ่าพันธุ์ซึ่งการก่อให้เกิดมลภาวะในธรรมชาติถือเป็นต้นเหตุแห่งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (มาตรา 12)

นอกจากนี้ มาตรา 13 กำหนดว่าร่างกายของสัตว์ที่ตายแล้วจะต้องได้รับการเคารพ การทารุณกรรมสัตว์ในภาพยนตร์หรือโทรทัศน์นั้นจำเป็นต้องถูกจำกัดปิดกั้น เว้นแต่เป็นไปเพื่อการศึกษาของมนุษย์

ปฏิญญานี้มีสถานะเป็นข้อเสนอและคำประกาศไม่มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแต่ก็มีความมุ่งหมายให้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายและได้รับการยอมรับโดยรัฐ โดยมาตรา 14 ซึ่งเป็นมาตราสุดท้ายได้เสนอหลักการว่าเสียงของผู้ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองสัตว์จะต้องได้รับความสำคัญต่อการดำเนินการของรัฐ และให้ถือว่าสิทธิของสัตว์นั้นเป็นสิทธิตามกฎหมายในลักษณะเดียวกับสิทธิมนุษยชน

3.2 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) (Universal Declaration on Animal Welfare (UDAW), 2000)

สัตว์ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศโลกซึ่งสมาคมระดับโลกเพื่อการคุ้มครองสัตว์ (World Society for the Protection of Animals หรือ WSPA ให้ความสำคัญในการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ จึงได้เสนอร่าง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ขึ้นเป็นครั้งแรกในการประชุมว่าด้วยสัตว์โลก ในปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) ที่ลอนดอน เมื่อวันที่ 16-17 มิถุนายน และมีการดำเนินการต่อมาในการประชุมที่กรุงมะนิลาเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) โดยได้นำเอาหลักการเรื่องของเสรีภาพทั้งห้าของสัตว์ ได้แก่ เสรีภาพจากความหิว กระจาย เสรีภาพจากความเป็นอยู่ที่ไม่เหมาะสม เสรีภาพจากความเจ็บปวด การบาดเจ็บ หรือเป็นโรค เสรีภาพจากความกลัวและความทุกข์ทรมาน และเสรีภาพในการแสดงพฤติกรรมตามปกติของสัตว์และหลักการ “สาม R” ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ในทางวิทยาศาสตร์ได้แก่การลด (Reduction) จำนวนสัตว์ที่นำมาทดลอง การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำการทดลองในสัตว์ให้ดีขึ้น (Refinement) และการทดแทน (Replacement) การทดลองในสัตว์ด้วยวิธีการทดลองแบบอื่น

หลังจากนั้น มีการประชุมของชาติที่เป็นคณะกรรมการขับเคลื่อน (Steering Committee) ทั้งห้าประเทศ ได้แก่ เคนยา อินเดีย คอสตาริกา สาธารณรัฐ และฟิลิปปินส์อีกครั้งเมื่อวันที่ 24-25 พฤศจิกายน ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) ที่กรุงซานโฮเซ (San Jose) ประเทศคอสตาริกาในการประชุมคราวนี้ได้มีการยกย่องคำประกาศและภาคผนวกที่ 1 ขึ้น โดยมี WSPA ทำหน้าที่เสมือนเป็นเลขาธิการของคณะกรรมการขับเคลื่อนดังกล่าว โดยคาดหวังว่าร่างปฏิญญานี้จะได้รับการรับรองจากที่ประชุมใหญ่แห่งสหประชาชาติและประกาศเป็นความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการ

จัดสวัสดิภาพสัตว์ให้ได้ในที่สุดโดยร่างปฏิญญามีการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุดในปี ค.ศ. 2011 (พ.ศ. 2554) ซึ่งอยู่ระหว่างการรับฟังความคิดเห็นของประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติ องค์กรระหว่างประเทศ และองค์กร NGO

3.3 อนุสัญญาแห่งสหภาพยุโรปเพื่อคุ้มครองสัตว์ระหว่างการขนส่งระหว่างประเทศ ค.ศ. 1968 (พ.ศ. 2511) (European Convention for the Protection of Animals during International Transport, 1968)

อนุสัญญานี้เป็นกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศที่มีสภาพบังคับที่ให้การคุ้มครองสัตว์ในระหว่างการขนส่งระหว่างประเทศ ด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการจัดพื้นที่ การระบายอากาศสุขอนามัย วิธีการขนส่ง อาหารและน้ำดื่ม การนำสัตว์ขึ้นลงและการช่วยเหลือของสัตว์แพทย์ในการขนส่งระหว่างประเทศ ซึ่งอนุสัญญานี้ได้มีการยกเว้นใหม่ (Revise) ในปี ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) โดยประมวลประสบการณ์การใช้บังคับในระยะ 30 ปีขึ้นมาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้บังคับเพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาทางวิทยาศาสตร์และประสบการณ์ของการใช้บังคับดังกล่าว

3.4 อนุสัญญาแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองปศุสัตว์ ค.ศ. 1978 (พ.ศ. 2521) (European Convention for the Protection of Animals kept for Farming Purposes, 1978)

อนุสัญญานี้ใช้คุ้มครองสัตว์ที่ถูกผสมพันธุ์หรือเลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหาร ใช้ขน หนัง หรือเพื่อประโยชน์ในทางปศุสัตว์อื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสัตว์ที่เลี้ยงในระบบฟาร์มเชิงอุตสาหกรรม เพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็นหรือการบาดเจ็บของสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรือน อาหาร และการดูแล เพื่อให้สัตว์ที่ถูกเลี้ยงไว้ได้มีความเป็นอยู่โดยผาสุก อนุสัญญานี้ให้รัฐภาคีมีหน้าที่ตรวจสอบกวดขันสภาพการเลี้ยงสัตว์และสุขภาพของสัตว์ที่ถูกเลี้ยงด้วยวิธีการของฟาร์มเชิงอุตสาหกรรม โดยให้ก่อตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบการบังคับใช้และมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดทำข้อเสนอแนะต่อรัฐภาคีเพื่อแสดงความคิดเห็นเพื่อช่วยในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างภาคีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้และรายงานผลการปฏิบัติการตามอนุสัญญานี้ต่อคณะมนตรีสหประชาชาติ

3.5 อนุสัญญาแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์ที่จะถูกฆ่าเพื่อการบริโภค ค.ศ. 1982 (พ.ศ. 2525) (European Convention for the Protection of Animals for Slaughter, 1982)

จุดมุ่งหมายของอนุสัญญานี้คือมนุษยธรรมที่พึงมีต่อสัตว์ที่จะนำไปฆ่าโดยการกำหนดวิธีการฆ่าสัตว์ในสหภาพยุโรป โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการต้อนสัตว์ที่ไม่เป็นการทารุณ โหดร้ายหรือทำให้สัตว์เจ็บป่วย จะต้องปกป้องส่วนที่บอบบางของร่างกายสัตว์และที่เกี่ยวกับการ

ดูแลสัตว์ในระหว่างที่ยังไม่ได้ทำการฆ่าในทันทีที่มาถึง รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นไว้ในโรงฆ่าสัตว์ด้วย

ในส่วนของการฆ่านั้น อนุสัญญากำหนดว่าสัตว์จะต้องถูกทำให้หมดสติก่อนที่จะนำไปเชือดการทำให้สัตว์ใหญ่หมดสติอาจจะต้องกระทำโดยป็นชนิดพิเศษที่ยิงหรือเป่าลูกดอกโดยตรงเข้าไปที่สมองโดยกระบวนการทางไฟฟ้าหรือการใช้ก๊าซ การใช้ขวาน ค้อน หรืออุปกรณ์ลักษณะเดียวกันนั้นถือเป็นการต้องห้ามตามอนุสัญญา นอกจากนี้สัตว์ใหญ่จะต้องไม่ถูกจำกัดหรือขัดขวางการเคลื่อนไหวก่อนที่จะถูกทำให้หมดสติ ทั้งนี้ยกเว้นในกรณีของการฆ่าตามพิธีกรรมทางศาสนา การฆ่าโดยเหตุฉุกเฉิน การฆ่าสัตว์ปีกและกระต่าย แต่อย่างไรก็ตาม การฆ่าสัตว์จะต้องไม่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น ในส่วนสุดท้ายของบทบัญญัติเป็นเรื่องของการให้ปรับใช้กับกรณีของการฆ่าสัตว์เพื่อบริโภคในสถานที่อันมิใช่โรงฆ่าสัตว์ด้วย

3.6 อนุสัญญาแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์ทดลองและที่ใช้ในทางวิทยาศาสตร์ ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) (European Convention for the Protection of Vertebrate Animals used for Experimental and other Scientific Purposes, 1986)

อนุสัญญานี้มีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นเพื่อจะลดจำนวนของการทดลองในสัตว์และจำนวนสัตว์ที่ถูกใช้ในการทดลอง เพื่อสนับสนุนให้ชาติภาคึงคิดเว้นการทดลองในสัตว์เว้นแต่จะไม่มีทางเลือกอื่น การวิจัยทางเลือกที่ไม่ต้องใช้สัตว์ควรได้รับการสนับสนุน สัตว์ที่ถูกนำมาทดลองนั้นควรที่จะคัดเลือกบนพื้นฐานของหลักเกณฑ์เชิงปริมาณที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนและสัตว์นั้นจะต้องได้รับการดูแลที่ดีและพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ต้องได้รับความทุกข์ทรมานเท่าที่เป็นไปได้ในที่สุดแล้ว หลักการหลายประการของอนุสัญญานี้จึงมีลักษณะเป็นเหมือนการตั้งจุดเริ่มต้นที่ประเทศภาคีจะต้องร่วมตรวจสอบการบังคับใช้และร่วมแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์ขึ้นต่อไป

3.7 อนุสัญญาแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์เลี้ยง ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) (European Convention for the Protection of Pet Animals, 1992)

อนุสัญญานี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการคุ้มครองสวัสดิภาพของสัตว์เลี้ยงที่มนุษย์เลี้ยงไว้ซึ่งส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้ประจำบ้านเพื่อให้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่จึงเชื่อใจและไม่ดุร้ายและมีความคุ้นเคยกับเจ้าของความเพลิดเพลินหรือเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน โดยเฉพาะ (สถาบันพระปกเกล้า, 2562) ดังนั้นสัตว์ที่ถูกคุกคามประเภทอื่น ๆ ที่มีอนุสัญญาต่าง ๆ คุ้มครองอยู่แล้วเป็นกรณีเฉพาะ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อนุสัญญาอชิงตัน (Washington Convention) ก็จะไม่รวมอยู่ในอนุสัญญานี้ประเทศภาคีจะมีการประชุมกันเป็นประจำเพื่อตรวจสอบการบังคับใช้ของอนุสัญญาและดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อความเหมาะสม

3.8 อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ค.ศ. 1973 (พ.ศ. 2516) (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, 1973: CITES)

อนุสัญญาฉบับนี้หรือที่รู้จักกันในชื่อย่อว่าไซเตส (CITES) เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศที่มีเป้าหมายเพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าระหว่างประเทศ เป็นภัยคุกคามความอยู่รอดของชนิดพันธุ์ในธรรมชาติ โดยเฉพาะสัตว์ป่าและพืชป่าที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ การบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามอนุสัญญาฯ โดยจะต้องมีการควบคุมการนำเข้า ส่งออก หรือส่งผ่านตัวอย่างชนิดพันธุ์ที่ระบุไว้ในบัญชีของไซเตส และมีบทลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืน ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาไซเตส และเข้าเป็นภาคีสมาชิกลำดับที่ 78 เมื่อปี 2526 ปัจจุบันอนุสัญญาไซเตสมีภาคีสมาชิกกว่า 160 ประเทศทั่วโลก โดยมีประเทศลาวเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 165 เมื่อเดือนมีนาคม 2547 ส่งผลให้ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนทั้ง 10 ประเทศได้เข้าร่วมเป็นภาคีต่ออนุสัญญาฉบับนี้อย่างสมบูรณ์การประชุมประเทศภาคีอนุสัญญาไซเตสครั้งที่ 13 (CoP-13) จะจัดให้มีขึ้นระหว่างวันที่ 2 - 14 ตุลาคม 2547 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมนานาชาติครั้งใหญ่เกี่ยวกับอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านการอนุรักษ์ฉบับนี้

กฎหมายให้การคุ้มครองสัตว์เลี้ยงโดยกำหนดวิธีการคุ้มครองในการกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อม ในอันที่จะป้องกันคุ้มครองรังับหรืออุบัติเหตุ ที่จะเกิดขึ้นกับชีวิตของสัตว์พื้นเมือง เช่น ปัญหาการล่าสัตว์พื้นเมือง รวมไปถึงการบุกรุก หรือทำลายแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งหลบภัย และแหล่งอาหารของสัตว์พื้นเมือง ดังนั้นการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์พื้นเมืองโดยการป้องกันนี้อาจจะทำได้โดยการรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้กับประชาชนเห็นความสำคัญ ของการอนุรักษ์สัตว์พื้นเมืองอย่างจริงจัง และปลูกฝังให้ความรักความเมตตา ต่อสัตว์พื้นเมืองอย่างถูกต้อง

4. กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์พื้นเมือง

4.1 เครือรัฐออสเตรเลีย

เครือรัฐออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะขนาดใหญ่ มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ จึงมีสัตว์ป่าจำนวนมากหลายหลายพันธุ์ แต่ก็ไม่มีสัตว์ที่กำหนดให้เป็นสัตว์พื้นเมือง ทั้ง ๆ ที่ออสเตรเลียเป็นที่รู้จักกันทั่วโลกว่ามีสัตว์พื้นเมืองที่เด่นชัดและไม่มีในประเทศอื่น เช่น จิงโจ้ และหมีโคลาซึ่งหากพิจารณากฎหมายที่คุ้มครองหรืออนุรักษ์สัตว์ป่า ของเครือรัฐออสเตรเลียนั้น พบว่ามีหลายฉบับ เป็นกฎหมายระดับมลรัฐ และใช้บังคับในแต่ละเขตการปกครอง (State and Territory in Australia) ดังเช่นรัฐควีนสแลนด์ (Queensland) มีพระราชบัญญัติ

การป้องกันและดูแลสัตว์ ค.ศ. 2001 (พ.ศ. 2544) (Animal Care & Protection Act, 2001) รัฐออสเตรเลียตะวันตก (Western Australia) มีพระราชบัญญัติสวัสดิภาพสัตว์ ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) (Animal Welfare Act, 2002) และรัฐวิกตอเรีย (Victoria) มีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) (Prevention of Cruelty to Animal Act, 1986)

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ค.ศ. 1986 ของรัฐต่าง ๆ ในเครือรัฐออสเตรเลีย มีเป้าหมายสำคัญที่คล้ายคลึงกัน คือ การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์สร้างความตระหนักและปรับปรุงระดับความสำนึกของสังคมในการคุ้มครองป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และดูแลสัตว์ ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) (Animal Care & Protection Act, 1986) จากความเจ็บปวดโดยไม่มีเหตุอันควรและโดยไม่มีเหตุจำเป็นหรือไม่เหมาะสมความแตกต่างของกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ของแต่ละรัฐนั้นขึ้นอยู่กับทำให้คำนิยามของคำว่า “สัตว์” เช่น รัฐวิกตอเรีย รัฐควีนสแลนด์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ อาณาเขตภาคเหนือ และเขตนครหลวงเครือรัฐออสเตรเลีย ให้ความหมายว่า สิ่งมีชีวิตที่มีกระดูกสันหลัง หรือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่ไม่ใช่มนุษย์ และสัตว์ประเภทนก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ หรือปลา รวมถึงสัตว์ที่มีกระดูกหรือสัตว์ที่มีเปลือกแข็งหุ้มตัว เช่น กุ้งมังกร ปู หรือกุ้ง รัฐควีนสแลนด์และเขตนครหลวงออสเตรเลีย ให้ความหมายรวมถึง สัตว์ทะเล ตระกูลปลาหมึก มีกระดูกและมีหนวดยาว (Octopus and Squid) รัฐควีนสแลนด์ ยังให้ความหมายรวมถึงสิ่งมีชีวิต ที่อยู่ในระยะฟักตัวอ่อน แต่ไม่รวมไปถึงไข่ของสัตว์ ตัวอ่อนของหอย ไข่ปลาหรือฝูงตัวอ่อนของปลา และรวมถึงสัตว์ทะเลตระกูลปลาหมึกหรือที่มีหนวดยาวอีกด้วย

การกระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุฉกรรจ์ (Aggravated Cruelty Offense) นั้น เห็นได้ว่าในกฎหมายหลายฉบับของประเทศออสเตรเลียนั้นกฎหมายจะกำนังถึงผลของการกระทำ เมื่อมีการกระทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ ที่เข้าลักษณะของการทารุณกรรมต่อสัตว์ เช่น การทุบตี เพิกเฉย หรือทำร้ายสัตว์อย่างทารุณ ทำให้สัตว์ได้รับอันตรายอย่างสาหัสหรือมีผลกระทบต่อสัตว์อย่างเลวร้าย เช่น ทำให้สัตว์ตายพิการ หรือผิดรูปผิดร่าง จนไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป ทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัส หรือทำให้สัตว์เป็นโรคเจ็บป่วยหรือต้องทนทุกข์ทรมานหากดำรงชีวิตอยู่ต่อไป

สำหรับโทษที่กำหนดไว้ คือ โทษจำคุกและโทษปรับ และเพิ่มโทษสำหรับการกระทำที่รุนแรงหรือเป็นผลให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานสาหัส นอกจากนี้การริบสัตว์ซึ่งถูกทารุณกรรม (Forfeiture / Removal of Animals) นั้นศาลอาจสั่งให้ริบสัตว์ หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดก็ได้หรืออาจใช้มาตรการลงโทษทางสังคม เช่น ทำงานบริการสังคมในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งตามที่เห็นสมควรก็ได้ และในกรณีที่เป็น ต้องเลี้ยงดูสัตว์ที่ถูกทารุณนั้น ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูรักษา ให้ตกเป็นหน้าที่ของผู้กระทำผิด

4.2 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป็นประเทศที่มีภูมิศาสตร์เป็นเกาะและเป็นประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) มีพระราชบัญญัติการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) (The Animal Welfare Act, 1988) ที่มีหลักการเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของสัตว์ และควบคุมดูแลโดยมีระเบียบว่าด้วยการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าและเพื่อเป็นสัตว์เลี้ยง

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) กำหนดในมาตรา 2 ให้ บุคคลและองค์กรที่จะทำกิจการต่าง ๆ ต้องจดทะเบียนกับหน่วยงานอุตสาหกรรมสัตว์ โดยต้องพิสูจน์ว่ากิจการนั้น ๆ สะอาด ปลอดภัย ไม่สร้างความเจ็บปวดต่อสัตว์ และใบอนุญาตการประกอบการมีอายุ 1 ปี และหากมีการฝ่าฝืนเมื่อหน่วยงานอุตสาหกรรมสัตว์ตรวจพบว่าการนั้น ไม่สะอาด ปลอดภัยต่อสัตว์ใบอนุญาตประกอบการจะถูกลบเลิก

องค์กรคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ กฎหมายกำหนดให้มีองค์กร 2 องค์กร คือคณะกรรมการกับหน่วยงานปฏิบัติการ

1) คณะกรรมการเกี่ยวกับสวัสดิการของสัตว์ (มาตรา 5) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักเลขานุการกรมการเกษตรมีหน้าที่ออกระเบียบต่าง ๆ เพื่อบังคับใช้ตามรัชบัญญัติการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531)

2) หน่วยงานอุตสาหกรรมสัตว์มีหน้าที่และอำนาจตามรัชบัญญัติการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) มีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบและวางระเบียบเกี่ยวกับกิจการที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ เช่น มาตรา 3 กำหนดให้การขนส่งสัตว์ที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของสัตว์ ผู้อำนวยการหน่วยงานอุตสาหกรรมสัตว์มีอำนาจในการเรียกให้หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาลช่วยเหลือภารกิจของหน่วยงานได้

หน้าที่ของผู้ประกอบกิจการสัตว์เลี้ยง

1) มีหน้าที่เลี้ยงดูสัตว์ และการขนส่งสัตว์ (มาตรา 4) การขนส่งสัตว์เลี้ยง ผู้ขนส่งจะต้องเตรียมความพร้อมด้านอาหาร น้ำ ความสะอาด รวมถึงลดจนถึงความปลอดภัยของสัตว์ หากมีการขนส่งสัตว์ในทางสาธารณะผู้ขนส่งต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้อำนวยการหน่วยงานอุตสาหกรรมสัตว์

2) เมื่อสัตว์เลี้ยงได้รับความทรมานจากโรคติดต่อที่ไม่สามารถรักษาได้และสัตว์แพทย์ได้ให้การรับรองแล้วให้ฆ่าเพื่อให้สัตว์นั้นหลุดพ้นจากความทรมานและได้รับการรับรองโดยสัตวแพทย์แล้ว

3) การฆ่าสัตว์ที่มีไซ้เพื่อการค้าแต่เป็นการกระทำเพื่อป้องกัน ไม่ให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายของมนุษย์ที่จากสัตว์หรือเพื่อควบคุมประชากรสัตว์และเมื่อได้ฆ่าสัตว์นั้นแล้วจะนำสัตว์นั้นไปใช้ในการวิจัยหรือการทดลองต้องได้รับอนุญาตแล้ว

4) โทษทางอาญาสำหรับการกระทำต่อสัตว์ (มาตรา 6) มีทั้งโทษจำคุกหรือปรับ หรือ ทั้งจำทั้งปรับ ดังนี้

5) การทารุณกรรมต่อสัตว์และการละเลยไม่ดูแลสัตว์ ให้การยังชีพที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอจนทำให้มีการต่อสู้กันถือว่าเป็นการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมายแม้ว่ากิจการสัตว์จะได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานแล้วก็ตาม (มาตรา 4)

6) การวิจัยหรือทดลองที่ไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการเกี่ยวกับสวัสดิการของสัตว์และการฆ่าสัตว์หรือการทรมานสัตว์ ใด ๆ นอกจาก วัว ควาย หมู แพะ แกะ สัตว์ปีก กระต่าย กวาง ม้า จะเข้าให้ถือว่าเป็นการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมายด้วย เว้นเป็นการกระทำเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมทางศาสนา และเพื่อให้เสร็จสิ้นพิธีกรรมทางศาสนา ทั้งนี้ให้ผู้นำศาสนานับที่ข้อมูลร่วมกับคณะกรรมการเกี่ยวกับสวัสดิการของสัตว์ด้วย

4.3 ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีพระราชบัญญัติว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์และการจัดการสัตว์ ค.ศ. 1973 (พ.ศ. 2516) (Act on Welfare and Management Animals, 1973) โดยมีหลักการเป็นกฎหมายเพื่อใช้บังคับในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์มุ่งให้สังคมปราศจากการทารุณกรรมสัตว์และมุ่งให้เป็นสังคมที่มนุษย์และสัตว์สามารถอยู่ร่วมกันได้กฎหมายนี้มีสาระสำคัญ ดังนี้

หน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าของสัตว์ (มาตรา 7)

1) จะต้องดูแลสุขภาพและความปลอดภัยของสัตว์ของตนให้สอดคล้องกับประเภทและลักษณะนิสัยของสัตว์นั้น ๆ

2) จะต้องป้องกันมิให้สัตว์ของตนก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตของผู้อื่นและก่อความรำคาญให้กับผู้อื่น

3) จะต้องจัดให้มีการคุมกำเนิดสัตว์ของตนเพื่อป้องกันมิให้ การเพิ่มจำนวนโดยปราศจากการควบคุม

4) จะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโรคระบาดในสัตว์ของตน และต้องระวังการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว เพื่อป้องกันโรคระบาดจากสัตว์

5) จะต้องกระทำการเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของสัตว์ของตน เช่น การฝังไมโครชิพในสัตว์ทั้งนี้เพื่อให้ทราบผู้ครอบครองสัตว์

แนวทางในการเลี้ยงและการดูแลสัตว์

1) กำหนดมาตรฐานสำหรับการเลี้ยงและดูแลสัตว์แต่ละประเภท (สัตว์เลี้ยงในบ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อการแสดง สัตว์เลี้ยงในฟาร์ม สัตว์เลี้ยงเพื่อการทดลอง) มาตรา 10 - 24 กำหนดให้

ผู้ประกอบการค้าสัตว์ประเภทที่ 1 ในเชิงพาณิชย์จะต้องมีการจัดการดูแลที่ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดและต้องจดทะเบียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัด ผู้ประกอบการที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วมีหน้าที่เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติ (Workshop) ที่จัดโดยจังหวัดและต้องแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการประกอบธุรกิจดังกล่าวและในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ประกอบการหรือปัญหาเกี่ยวกับการจัดการดูแลสัตว์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถให้คำแนะนำหรือออกคำสั่งให้แก้ไขปรับปรุงปัญหาดังกล่าวได้ ในกรณีที่มีความจำเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถใช้อำนาจดำเนินการตรวจสอบสถานที่ประกอบการได้และในกรณีที่การประกอบการไม่ได้มาตรฐานผู้ประกอบการอาจถูกยกเลิกการจดทะเบียนหรืออาจได้รับคำสั่งให้ยุติการดำเนินธุรกิจได้

ผู้ประกอบการค้าสัตว์ประเภทที่ 2 เป็นผู้ดำเนินการจัดการของสัตว์ในเชิงพาณิชย์ จะต้องแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัดด้วย

2) การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม (มาตรา 25) และเพื่อป้องกันสัตว์ก่อความรำคาญและอันตรายต่อผู้อื่นและเพื่อสุขภาพและความปลอดภัยของสัตว์ผู้ประกอบการค้าสัตว์

ในกรณีที่การเลี้ยงสัตว์จำนวนมากก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น การก่อกำเกิดเสียงดัง กลิ่นเหม็น ขนสัตว์ปลิวกระจาย หรือแมลงจำนวนมาก เป็นต้น เมื่อผู้ว่าราชการเห็นว่าสถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมตามที่กระทรวงสิ่งแวดล้อมกำหนดไว้ ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถแนะนำหรือออกคำสั่งต่อเจ้าของสัตว์ให้ดำเนินการแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวได้ในระยะเวลาที่กำหนด

การเลี้ยงสัตว์อันตราย (มาตรา 26 -33) ที่รัฐกำหนดให้เป็นสัตว์อันตรายเจ้าของสัตว์ที่จะต้องขออนุญาตต่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัดและเจ้าของสัตว์จะต้องติดตั้งอุปกรณ์ติดตามเพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์ของตนหนีออกมาภายนอกรวมทั้งต้องมีการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากสัตว์ดังกล่าว หากพบว่าเจ้าของสัตว์ไม่ดำเนินการดังกล่าวผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถออกคำสั่งให้ปรับปรุงโดยการติดตั้งอุปกรณ์นั้น ๆ ได้

การจัดเก็บสุนัขและแมว (มาตรา 35) เจ้าของสุนัขและแมวมีหน้าที่ต้องคุมกำเนิดสุนัขและแมวของตน โดยจังหวัดมีหน้าที่ให้คำแนะนำต่อเจ้าของสัตว์เลี้ยง ในกรณีที่เจ้าของสัตว์ร้องขอให้รัฐเข้ามาจัดเก็บสุนัขและแมว รัฐจะต้องดำเนินการจัดเก็บสุนัขและแมวดังกล่าว (มาตรา 37) และหากเป็นการร้องขอจากผู้ประกอบการ หากไม่มีสาเหตุในการร้องขอตามกฎหมายรัฐสามารถ

ปฏิเสธการเก็บสุนัขและแมวดังกล่าวได้นอกจากการเก็บสุนัขและแมวตามคำร้องขอของเจ้าของข้างต้นผู้ที่พบสุนัขและแมวที่ได้รับบาดเจ็บที่อยู่ตามท้องถนน สวนสาธารณะหรือที่สาธารณะ หากทราบผู้เป็นเจ้าของผู้พบต้องแจ้งต่อเจ้าของโดยเร็วหากไม่ทราบเจ้าของผู้พบต้องแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัดโดยเร็ว เมื่อรัฐได้รับแจ้งดังกล่าวแล้วรัฐจะต้องรับดำเนินการเก็บสุนัขและแมวดังกล่าวโดยไม่ชักช้า (มาตรา 3)

บทกำหนดโทษ มีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ กรณีความผิด (มาตรา 44 -50) ดังนี้

1) ทำร้ายหรือฆ่าสัตว์คุ้มครอง ได้แก่ สัตว์เลี้ยง ประเภท วัว ม้า สุนัข กระ และ แพะ สุนัข แมวกระต่ายบ้าน ไก่ นกพิราบบ้าน เป็ด ห่าน และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลานต่าง ๆ ที่มีคนเลี้ยง

2) การไม่ให้อาหารหรือทรมาณสัตว์ กักขังในที่ซึ่งทำให้สุขภาพและความปลอดภัยของสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครอง ลดลง อ่อนแอลงหรือเป็นโรค หรือไม่ทำผลให้ในกรณีที่สัตว์ที่ได้รับความคุ้มครอง ได้รับบาดเจ็บหรือไม่ทำการเก็บข้อมูลหรือซากศพของสัตว์ของตน (มาตรา 44 วรรคสอง) หรือทอดทิ้งสัตว์

3) ผู้ซึ่งได้ทำการเลี้ยงสัตว์อันตรายโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือที่ได้รับอนุญาตแต่โดยวิธีที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

4) ผู้ประกอบการค้าสัตว์ประเภทที่ 1 ที่ไม่จดทะเบียนหรือจดทะเบียนโดยวิธีที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ทำตามคำสั่งให้ยุติธุรกิจหรือไม่ทำตามคำแนะนำหรือคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่

5) ผู้กระทำผิดตามมาตรา 25 (การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม)

6) ผู้ประกอบการค้าสัตว์ประเภทที่ 1 ที่ไม่แจ้งเปลี่ยนแปลงข้อมูลการจดทะเบียนต่อจังหวัดหรือแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ ผู้ค้าสุนัขและแมวที่ไม่แจ้งถึงสาเหตุการตายของสุนัขและแมวหรือไม่ให้สัตวแพทย์ทำการชันสูตรและแจ้งต่อจังหวัดการรับโทษนั้นผู้ประกอบการหรือผู้เลี้ยงสัตว์ที่เป็นปัจเจกชนและนิติบุคคลจะต้องระวางโทษปรับตามที่กฎหมายกำหนด

4.4 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยรัฐต่าง ๆ จำนวน 50 รัฐ แต่ละรัฐสามารถจะตรากฎหมายใช้ได้เองภายในรัฐของตนและรัฐทั้งหมด จะมีกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ และบางรัฐได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของรัฐ เช่น รัฐมิชิแกนมีบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 9 ว่าด้วยเรื่องสัตว์ (The Michigan Penal Code Chapter LX Animals) บางรัฐมีกฎหมายเฉพาะ เช่น รัฐอิลลินอยส์มีพระราชบัญญัติการดูแลสัตว์อย่างมีมนุษยธรรม ค.ศ. 1829 (พ.ศ. 2372) (Human Care for Animals Act, 1829) รัฐนิวยอร์กมีในกฎหมายเกษตรกรรมและการตลาด ค.ศ. 1894 (พ.ศ. 2437)

(Agriculture and Markets Law New York, 1894) บางรัฐบัญญัติในระเบียบข้อบังคับของรัฐ เช่น รัฐมินนิโซตา บัญญัติในระเบียบตำรวจ หมวด 343 ว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ค.ศ. 2021 (พ.ศ. 2564) (Police Regulations Chapter 343 Prevention of Cruelty to Animals, 2021) บางรัฐ กำหนดการคุ้มครองสัตว์บางประเภท เช่น อาทิ สัตว์ที่มีกระดูกสันหลังที่ไม่ใช่มนุษย์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นกสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม หรือสัตว์เลี้ยงในคอกเลี้ยงน้ำหรือครอบคลุมเฉพาะสัตว์เลี้ยงในบ้าน หรือ สัตว์ป่าที่จับได้ (A Domestic Animal, A Household pet or a Wild Animal in Captivity) นอกจากนี้ บางรัฐ เช่นรัฐอริโซนาและรัฐอาลาบามา กำหนดลักษณะการกระทำที่เจตนาหรือประมาท

ที่กล่าวมานี้ ชี้ให้เห็นได้ว่าแต่ละรัฐของสหรัฐอเมริกา ต่างก็มีอิสระในการตรากฎหมายใช้ บังคับภายในแต่ละรัฐ ซึ่งแสดงถึงการเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องให้การคุ้มครองสัตว์

บทกำหนดโทษ

รัฐมิชิแกน รัฐอิลลินอยส์ รัฐออริกอน รัฐแคลิฟอร์เนีย และรัฐจอร์เจียกำหนดความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุจูงใจ (Aggravated Cruelty Offense) โดยคำนึงถึงผลของการกระทำเป็นสำคัญ หมายความว่า ผลของการกระทำนั้นทำให้สัตว์ได้รับอันตรายอย่างสาหัสหรือ มีผลกระทบต่อสัตว์อย่างเลวร้าย เช่น ทำให้สัตว์ตายพิการ หรือผิดรูปผิดร่างอย่างสาหัสจนไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป ทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานอย่างสาหัส หรือทำให้สัตว์เป็นโรคเจ็บป่วยหรือต้องทนทุกข์ทรมานหากดำรงชีวิตอยู่ต่อไปผู้กระทำก็จะต้องถูกเพิ่มโทษ สำหรับการกระทำนั้น สำหรับอัตราโทษหรือระวางโทษในความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์มีความแตกต่างกันในแต่ละมลรัฐแต่ก็มีโทษจำคุกและปรับ นอกจากนี้บางมลรัฐก็ให้มีการยึดสัตว์ และ ส่งมอบให้องค์กรหรือบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายดูแลเลี้ยงดูในระหว่างดำเนินคดีรวมทั้งให้ผู้กระทำ ความผิดต้องชดเชยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสัตว์ในระหว่างการดำเนินคดีทารุณกรรมสัตว์ รวมถึง การบริการสังคมในช่วงระยะเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร

การเพาะพันธุ์สัตว์พื้นเมือง หรือสัตว์ทุกชนิดที่อยู่ในความหมายตามกฎหมายทุกฉบับนั้นก็หมายความว่ารวมถึงสัตว์พื้นเมืองอยู่ด้วยเพียงแต่กรณีของสัตว์พื้นเมืองเป็นสัตว์ที่มีลักษณะเฉพาะ มีความแตกต่างจากสัตว์ทั่วไป เป็นสัตว์ที่ควรได้รับการคุ้มครองเชิงอนุรักษ์ให้ มีอยู่คู่บ้านคู่เมืองเป็นสัตว์ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ในปัจจุบันสัตว์พื้นเมืองยังคงใช้ประโยชน์ในเชิงกีฬา การละเล่น เชิงธุรกิจพาณิชย์ การซื้อขายและการบริโภค ซึ่งนับวันสัตว์จะสูญพันธุ์ หรือกลายเป็นพันธุ์ เพราะหากนำสัตว์มาทำในเชิงพาณิชย์แล้วจึงต้องใช้สัตว์จำนวนมาก จึงต้องมีการ ขยายปริมาณพันธุ์สัตว์ให้มากขึ้น โดยการเพาะพันธุ์ซึ่งการเพาะพันธุ์ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเพาะพันธุ์สัตว์พื้นเมืองด้วยตนเอง แต่อาจจะมีการข้ามสายพันธุ์เพื่อเพิ่มจำนวนสัตว์ และ เพื่อให้สัตว์มีความแข็งแรงสามารถทนต่อสิ่งแวดล้อมและโรคติดต่อได้

จากกรณีที่เกิดมาข้างต้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาและเมื่อพิจารณาถึงกฎหมายระหว่างประเทศส่วนใหญ่แล้วจะพบว่าเป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นที่จะคุ้มครองสัตว์ที่ถูกทารุณ ส่วนกฎหมายต่างประเทศส่วนใหญ่มุ่งเน้นการคุ้มครองสัตว์ป่าในขณะที่เดียวกันสัตว์ป่าก็หมายถึงสัตว์ป่าที่นำมาเลี้ยงด้วยและเป็นสัตว์ประจำชาติด้วย และได้มีการกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษในการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองไว้ ซึ่งแต่ละประเทศได้มีการกำหนดบทลงโทษที่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์ 4 ประเทศ ดังกล่าวแล้วเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้วจะได้องค์ประกอบของรูปแบบ โครงสร้างกฎหมายคุ้มครองสัตว์ (ดูตารางที่ 4.1) ดังนี้

ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบการคุ้มครองสัตว์ของต่างประเทศ

กฎหมายการคุ้มครองสัตว์	เครือรัฐ ออสเตรเลีย	สาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์	ประเทศ ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา
องค์กรคุ้มครอง				
- คณะกรรมการ	✓	✓	✓	✓
- ฝ่ายปฏิบัติการ	✓	✓	✓	✓
การดำเนินการคุ้มครอง	✓	✓	✓	✓
มาตรการที่นำมาใช้ควบคุม				
- พื้นที่คุ้มครอง	✓	✓	✓	✓
- การอนุรักษ์	✓	✓	✓	✓
หน้าที่ของผู้ประกอบกิจการสัตว์เลี้ยง	✓	✓	✓	✓
บทกำหนดโทษ				
- โทษปรับ	✓	✓	✓	✓
- โทษจำคุก	✓	✓	✓	✓

5. การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

สำหรับกฎหมายของประเทศไทยนั้นมีการให้คำนิยาม คำว่า “สัตว์” ในลักษณะกว้าง ๆ ทำให้เกิดการตีความได้ว่า หมายรวมถึงสัตว์พันธุ์พื้นเมืองด้วย เพราะฉะนั้น หากจะวิเคราะห์ในมุมกว้างแล้ว สัตว์ทุกชนิด ที่อยู่ในความหมายของกฎหมายทุกฉบับนั้น ก็หมายรวมถึงสัตว์พันธุ์พื้นเมืองอยู่ด้วย เพียงแต่ว่ากรณีสัตว์พันธุ์พื้นเมืองเป็นสัตว์ที่มีความเฉพาะ มีความ

แตกต่างจากพันธุ์สัตว์ทั่ว ๆ ไป และมีลักษณะที่เป็นสัตว์ที่ควรจะต้องได้รับการคุ้มครองในเชิงอนุรักษ์ (Conservation) ให้อยู่คู่ประเทศคู่บ้าน คู่เมือง เป็นสัตว์ที่เป็นเอกลักษณ์ หรือสัญลักษณ์ประจำชาติ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถที่จะมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และเชิงนันทนาการได้

การคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบัญญัติในมาตรา 77 บัญญัติไว้ว่า รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพิกถอนที่จำเป็นและยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย ที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องและมีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติหลายฉบับเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองดูแลสัตว์ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แนวนโยบายแห่งรัฐมาตรา 55 พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 พระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. 2565 พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 และพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 แต่กฎหมายทุกฉบับก็ไม่ได้มีบทบัญญัติใดที่ครอบคลุมไปถึงการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองเลยทั้ง ๆ ที่สัตว์พันธุ์พื้นเมืองเป็นสัตว์ประจำชาติประเภทหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวชนบท ประเพณี วัฒนธรรมของประเทศที่ยังคงความสำคัญของประเทศอยู่ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ กรมปศุสัตว์ได้เห็นถึงความสำคัญที่จะต้องมีการคุ้มครอง จึงได้จัดทำร่างกฎหมาย พระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์พันธุ์สัตว์พื้นเมือง พ.ศ. แต่ก็ไม่ผ่านการพิจารณาของรัฐบาล

อย่างไรก็ตาม แนวคิดที่จะให้มีกฎหมายคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองก็ยังคงมีอยู่ซึ่งคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักนิติกร กรมปศุสัตว์ยังคงยืนยันถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการคุ้มครอง ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มข้าราชการและนักวิชาการ กลุ่มนักสัตวบาลและสัตวแพทย์ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงและผู้ค้า และกลุ่มนักกฎหมายทนายความ ให้คำตอบที่สอดคล้องกันคือมีการเปลี่ยนแปลงด้านการคุ้มครองสัตว์ ทำให้มีผลกระทบต่อพันธุ์ของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองซึ่งปัญหาเหล่านี้มาจากหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นจากการกระทำของมนุษย์ ภาคธุรกิจ และภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ดังนั้น การคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง จึงเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องให้

ความสำคัญ และกำหนดให้มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองเพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากการจะสูญพันธุ์ และกลายพันธุ์ของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองได้

สำหรับการวิจัยนี้มีแนวคิดสอดคล้องกับคำตอบจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และจากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารดังกล่าวมาแล้วว่าควรที่จะได้จัดทำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองเป็นกฎหมายต้นแบบของกฎหมายที่สามารถนำไปปรับใช้ได้หากจะให้มีกฎหมายนี้ และการจัดทำกฎหมายต้นแบบนี้จะต้องมีโครงสร้างกฎหมายที่เป็นประเด็นสำคัญในการนำไปจัดทำเป็นบทบัญญัติกฎหมาย ซึ่งการวิจัยได้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยตามที่กำหนดไว้ในบทที่ 3 คือการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) เพื่อให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับการคุ้มครองคุ้มครองสัตว์ได้ร่วมกันออกแบบประเด็น โครงสร้างของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

ในการจัดทำกฎหมายต้นแบบนี้การวิจัยได้กำหนดโครงสร้างกฎหมายที่มีองค์ประกอบแยกเป็น 6 ประเด็น ประกอบด้วย

1) คำนิยาม

การวิจัยนี้กำหนดให้มีคำนิยามเป็นการให้ความหมายของคำที่มีความหมายเฉพาะในบทบัญญัติเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความ โดยกำหนดคำนิยาม ประกอบด้วย

“สัตว์พันธุ์พื้นเมือง” หมายความว่า สัตว์เลี้ยงของไทยในท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น

“การส่งเสริมสัตว์พันธุ์พื้นเมือง” หมายความว่า มาตรการและวิธีการที่จะทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์พันธุ์พื้นเมืองให้การคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

“การอนุรักษ์” หมายความว่า การคุ้มครอง ดูแลรักษาให้สัตว์พันธุ์พื้นเมืองคงสายพันธุ์เดิม

“หลักการพัฒนอย่งยั่งยืน” หมายความว่า การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ในสัตว์พันธุ์พื้นเมืองโดยการใช้วิธีการจัดการเพื่อให้คงมีอยู่และใช้ประโยชน์ได้จนถึงรุ่นอนาคต

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมปศุสัตว์ให้ทำหน้าที่ควบคุมการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองตามกฎหมายนี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นนายทะเบียน

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

“**เชิงการค้า**” หมายความว่า การนำสัตว์พันธุ์พื้นเมือง ไปใช้ประโยชน์ในเชิงการค้า โดยการแสวงหากำไร

“**ประชาชน**” หมายความว่า ประชาชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

“**กฎหมายต้นแบบ**” หมายความว่า กฎหมายที่จัดทำเป็นแบบอย่างสำหรับการยกเว้นกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

2) องค์การคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

คณะกรรมการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง มีองค์คณะกรรมการ ประกอบด้วย

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมปศุสัตว์เป็นรองประธานกรรมการ อธิบดีกรมประมงหรือผู้แทน อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชหรือผู้แทน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้แทน อธิบดีกรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผู้แทนสัตวแพทย์สภาและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินห้าคน ผู้แทนสมาคม และชมรมที่เกี่ยวกับสัตว์ ผู้แทนจากสภาเกษตรกร เป็นกรรมการผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์การเพาะเลี้ยง อนุรักษ์และจำหน่าย สัตว์พันธุ์พื้นเมือง กรมปศุสัตว์เป็นกรรมการและเลขานุการ

วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(1) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งให้ผู้ได้รับตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามตำแหน่งที่ว่างลงตามวรรคสอง หากระยะเวลาที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน รัฐมนตรีจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่เข้ารับตำแหน่ง

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ไม่เกินสองครั้งติดต่อกัน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ เมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(4) เป็นบุคคลล้มละลาย

(5) เป็นผู้ที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนคนไร้ความสามารถ

(6) ต้องโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(7) พ้นจากเป็นผู้แทนสมาคมหรือมูลนิธิที่ดำเนินงานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริม และอนุรักษ์พันธุ์สัตว์พื้นเมือง หรือผู้แทนสภาเกษตรกรจังหวัด แล้วแต่กรณี

ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประชุมกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการ ทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มเติมขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

อำนาจหน้าที่

1) ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศตามพระราชบัญญัตินี้

2) ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในเรื่อง

(1) การกำหนดประเภทสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่คุ้มครอง

(2) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขึ้นทะเบียนสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่คุ้มครอง

(3) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการศึกษา ทดลอง วิจัย และปรับปรุง

หรือพัฒนาสายพันธุ์สัตว์ที่เกี่ยวข้องกับการ คุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

3) ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ในเรื่อง

(1) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตการใช้ประโยชน์จาก

สัตว์พันธุ์พื้นเมือง

(2) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

4) พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งไม่ขึ้นทะเบียนสัตว์พันธุ์พื้นเมือง ไม่ออกใบอนุญาต

หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้

5) แต่งตั้งคณะกรรมการให้ปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

การประชุมคณะกรรมการ ให้นำบทบัญญัติมาตรา 10 มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

พนักงานเจ้าหน้าที่

เป็นเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่แต่งตั้งโดยอธิบดีกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
หน้าที่และอำนาจ

(1) เป็นเจ้าพนักงานคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง มีหน้าที่และอำนาจเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(2) เข้าไปในอาคาร สถานที่ทำการหรือเข้าไปในยานพาหนะ เพื่อตรวจค้นและตรวจสอบ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น

(3) ยึดหรืออายัดสัตว์หรือเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(4) สั่งให้บุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสาร บัญชี หรือหลักฐานอื่นใด ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำ เอกสาร สมุดบัญชี หรือหลักฐานดังกล่าวมีประโยชน์แก่การดำเนินคดี หรือใช้เป็น พยานหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(5) ประสานงานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติการ

(6) ตรวจสอบคำขอขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์พื้นเมือง

(7) พิจารณาคำขอใช้ประโยชน์จากพันธุ์สัตว์พื้นเมืองเพื่อเสนอต่อผู้อนุญาต

(8) ดำเนินการขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์พื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่นในราชอาณาจักร

(9) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองให้แสดงบัตรประจำตัวทุกครั้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นฝ่ายปฏิบัติการด้านการให้อนุญาตเพื่อการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

หน้าที่และอำนาจ

(1) ให้การสนับสนุนเพื่อการส่งเสริมการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

(2) เป็นนายทะเบียนในการรับขึ้นทะเบียนสัตว์พันธุ์พื้นเมืองและแจ้งแก่พนักงาน

เจ้าหน้าที่

(3) ควบคุมให้ผู้เลี้ยงสัตว์พันธุ์พื้นเมืองขึ้นทะเบียนตามประเภทสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

ที่กำหนดไว้

(4) ดำเนินการให้ผู้เลี้ยงสัตว์พันธุ์พื้นเมืองจดทะเบียนสัตว์พันธุ์พื้นเมืองตามประเภทที่กำหนดไว้

(5) พิจารณาให้อนุญาตในการเลี้ยง เพาะพันธุ์ กระจายพันธุ์ สัตว์พันธุ์พื้นเมืองเพื่อประโยชน์เชิงการค้าหรือมิใช่เพื่อประโยชน์เชิงการค้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(6) พิจารณาให้อนุญาตในการใช้ประโยชน์สัตว์พันธุ์พื้นเมืองเชิงการค้า

(7) จัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามอัตราที่กำหนดตามท้ายกฎหมายนี้

(8) ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

(9) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3) การขออนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาต

(1) การขออนุญาต การต่ออายุใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(2) การพิจารณาให้อนุญาตและออกใบอนุญาตจะต้องดำเนินการโดยไม่ชักช้า และหากไม่อนุญาตก็ต้องแจ้งพร้อมเหตุผลต่อผู้ขออนุญาตโดยด่วน

(3) ใบอนุญาตมีอายุการใช้งาน 3 ปี และขอต่ออายุใบอนุญาตได้

(4) กรณีที่ไม่ได้รับใบอนุญาต หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาต ผู้ขอใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการได้ภายใน 30 วันนับจากวันที่มีคำสั่งไม่อนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตและคำวินิจฉัยของคณะกรรมการถือเป็นที่สุด

4) การคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

(1) ให้รัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนด

(1.1) ชื่อพันธุ์ ประเภท ชนิด และลักษณะเฉพาะของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองในแต่ละท้องถิ่น

(1.2) ชื่อพันธุ์ ประเภท ชนิด และลักษณะเฉพาะของสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่ห้ามมิให้นำออก นอกราชอาณาจักร

(1.3) กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขึ้นทะเบียนสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

(1.4) กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขอใช้ประโยชน์จากสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

(1.5) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุญาตในการนำออกนอกราชอาณาจักรซึ่งสัตว์พันธุ์พื้นเมืองและ นำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสัตว์พันธุ์ต่างถิ่น

(1.6) ชื่อพันธุ์ ประเภท ชนิด และลักษณะเฉพาะของสัตว์พันธุ์ต่างถิ่นที่ห้ามมิให้นำเข้ามา ในราชอาณาจักร

(1.7) ชื่อพันธุ์ ประเภท ชนิด และลักษณะเฉพาะของสัตว์พันธุ์ต่างถิ่นที่ห้ามมิให้เพาะพันธุ์ ขยายพันธุ์ ขาย หรือจำหน่ายด้วยประการใด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดนำออกนอกราชอาณาจักรซึ่งสัตว์พันธุ์พื้นเมือง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งพันธุ์สัตว์ต่างถิ่น เว้นแต่จะได้รับ อนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

5) สิทธิประโยชน์และหน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาต

(1) ผู้เลี้ยง ผู้ครอบครอง ผู้เป็นเจ้าของ สัตว์พันธุ์พื้นเมือง มีสิทธิ ดังต่อไปนี้

(1.1) ขอให้นายสัตวบาลดูแลรักษาตามวงจรชีวิตของสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

(1.2) ขอใช้ประโยชน์สัตว์พันธุ์พื้นเมือง โดยต้องได้รับอนุญาตจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเสียค่าธรรมเนียมการใช้ประโยชน์ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

(1.3) ขอปรับปรุงพันธุ์ ขยายพันธุ์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลองหรือวิจัย ซึ่งมีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการค้า โดยได้รับอนุญาตจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) ผู้เลี้ยง ผู้ครอบครอง ผู้เป็นเจ้าของ สัตว์พันธุ์พื้นเมือง มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(2.1) ให้การดูแล เลี้ยงดู ตามสายพันธุ์ของสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

(2.2) การใช้ประโยชน์สัตว์พันธุ์พื้นเมืองต้องคำนึงถึงสิทธิสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(2.3) ห้ามนำสายพันธุ์สัตว์ต่างถิ่น มาขยายพันธุ์ เพาะพันธุ์สัตว์พันธุ์พื้นเมือง

(2.4) ต้องลงทะเบียนสัตว์พันธุ์พื้นเมืองที่อยู่ในความครอบครองต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) ผู้ที่พบเห็นการเลี้ยงดู หรือการใช้ประโยชน์สัตว์พันธุ์พื้นเมืองในลักษณะของการทารุณกรรมต้องแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง

6) บทกำหนดโทษ

กำหนดโทษจำคุกและปรับ หรือทั้งจำและปรับ

ผลจากการวิเคราะห์ดังกล่าวได้คำตอบที่เป็นประเด็นกฎหมายที่จะนำไปสู่การจัดทำเป็นบทบัญญัติกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมืองซึ่งการวิจัยได้กำหนดวิธีวิทยาการวิจัยการมีส่วนร่วมการออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) เพื่อให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ได้ร่วมกันออกแบบประเด็นในบทบัญญัติสำหรับกฎหมายต้นแบบ เพื่อเป็นยืนยันประเด็นจากการวิจัย และเพื่อให้ร่วมกันเพิ่มเติม แก้ไข พร้อมคำแนะนำที่จะให้เป็นประเด็นที่เหมาะสมต่อการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ ซึ่งการวิจัยจะนำเอาประเด็นสำหรับการจัดทำกรมีส่วนร่วมการออกแบบ, ร่วมออกแบบ 6 ประเด็น คือ

- (1) คำนิยาม
- (2) องค์กรคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง
- (3) การคุ้มครองสัตว์พันธุ์พื้นเมือง
- (4) สิทธิประโยชน์การให้ใบอนุญาตและขออนุญาต
- (5) พนักงานเจ้าหน้าที่
- (6) บทกำหนดโทษ

การดำเนินการจัดทำกรมีส่วนร่วมการออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) จะได้นำเสนอในบทที่ 5 ต่อไป